

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU

Hoitotyön koulutusohjelma / Hoitotyö

Noora Aro

TUKITYÖLLISTETTYJEN KOKEMUKSIA ELÄMÄNLAADUN MUUTOKSISTA
JA VOIMAANTUMISESTA TUKITYÖLLISTYMISSAJAKSON AIKANA

Opinnäytetyö 2014

TIIVISTELMÄ

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU

Hoitotyö

ARO, NOORA

Tukityöllistettyjen kokemuksia elämänlaadun muutoksista ja voimaantumisesta tukityöllistymisjakson aikana

Opinnäytetyö

52 sivua + 7 liitesivua

Työn ohjaaja

yliopettaja Eeva-Liisa Frilander-Paavilainen

Toimeksiantaja

Kotkan Korttelikotiyhdistys ry

Helmikuu 2014

Avainsanat

elämänlaatu, voimaantuminen, pitkäaikaistyöttömyys, tukityöllistyminen

Opinnäytetyön tavoitteena on kuvata Kotkan korttelikotiyhdistyksen tukityöllistettyjen kokemuksia elämänlaadun muutoksista ja voimaantumisesta tukityöllistymisjakson aikana. Tukityöllistymisen vaikutusta tarkastellaan elämänlaadun osa-alueiden kautta voimaannuttavaa vaikutusta silmällä pitäen. Elämänlaadun osa-alueet on jaettu terveyteen, sosiaalisiin suhteisiin, suhtautumiseen yhteiskuntaan sekä työelämään ja tulevaisuussuuntautuneisuuteen.

Opinnäytetyö toteutettiin laadullisena teemahaastattelututkimuksena. Haastatteluun osallistui 13 Kotkan korttelikotiyhdistyksen tukityöllistämään henkilöä. Haastateltava kohderyhmä ei ollut tarkoin rajattu vaan tavoitteena oli tuottaa yleiskatsaus suomalaisten tukityöllistettyjen kokemusten pohjalta. Tutkimusongelmat syntyivät alussa kerätyn teorian pohjalta työn toimeksiantajan toiveet huomioiden.

Tutkimustulosten perusteella tukityöllistyminen oli vaikuttanut tukityöllistettyjen elämänlaatuun ja voimaantumiseen. Tukityöllistetyn lähtökohdat vaikuttivat siihen, kuinka paljon voimaannuttavia vaikutuksia koettiin. Voimaantumista tukeneita elämänlaadun muutoksia olivat riskikäyttäytymisen väheneminen ja henkisen hyvinvoinnin lisääntyminen. Tukityöllistyminen oli kehittänyt tukityöllistettyjen vuorovaikutustaitoja ja lisännyt sosiaalisen kanssakäymisen ja tuen määrää. Työn teko korttelikodilla oli koettu arvokkaaksi ja hyödylliseksi. Tukityöllistetyt olivat huomanneet itsessään uusia vahvuuksia jakson aikana. Kokemukset jakson hyödyllisyydestä tulevan työllistymisen kannalta olivat vaihtelevia.

ABSTRACT

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU

University of Applied Sciences

Health Care

ARO, NOORA

Experiences of Changes in Quality of Life and Empowerment during Period of Aided Employment

Bachelor's Thesis

52 pages + 7 pages of appendices

Supervisor

Eeva-Liisa Frilander-Paavilainen, PhD

Commissioned by

Kotkan Korttelikotiyhdistys ry

February 2014

Keywords

quality of life, empowerment, long-term unemployment, aided employment

The purpose of this Bachelor's thesis was to describe experiences of changes in quality of life and empowerment during aided employment in Kotkan Korttelikotiyhdistys. The impact of aided employment is considered through different sections in the quality of life in the context of empowerment. The sections are health, social relationships, attitudes to living and working life in Finnish society and expectations from the future.

The thesis method was a qualitative one and the material was collected by theme interviews. Thirteen aided employees from Kotkan Korttelikotiyhdistys were interviewed for this thesis. The group of the interviewed people was not strictly limited, because the aim was to produce an overview of Finnish people in aided employment on the basis their experiences. The research problems arose from the gathered theory at the beginning and the client's wishes were paid attention to.

According to the results aided employment had had an impact on the quality of life and empowerment. The number of empowering experiences depended on the starting point. Empowering changes in the quality of life included reduction of risk behavior and increase of mental well-being. Aided employment had developed interpersonal skills and increased the amount of social interaction and support. Working at Korttelikoti was experienced to be valuable and useful. The interviewed had discovered new strengths in themselves during the aided employment. Experiences of the usefulness of the period for employment were varied.

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO	6
2	PITKÄAIKAISTYÖTTÖMYYS JA TUKITYÖLLISTÄMINEN	7
	2.1 Pitkäaikaistyöttömyys	7
	2.2 Työllistymisen esteet	7
	2.3 Väilyömarkkinat ja tukityöllistäminen	8
	2.4 Työelämätaidot	9
3	KOTKAN KORTTELIKOTIYHDISTYS RY	10
4	VOIMAANTUMINEN JA ELÄMÄNLAATU	12
	4.1 Voimaantuminen	12
	4.1.1 Identiteetti	12
	4.1.2 Sosiaalisen kanssakäymisen merkitys voimaantumiselle	13
	4.1.3 Voimaantuminen työyhteisössä	14
	4.2 Elämänlaatu	14
	4.2.1 Työn yhteys elämänlaatuun	15
	4.2.2 Pitkäaikaistyöttömien terveys ja elämäntavat	16
	4.2.3 Sosiaaliset suhteet ja osallisuus	18
	4.2.4 Arvot, asenteet ja suhtautuminen yhteiskuntaan	19
5	YHTEENVETO TUTKIMUKSEN TEOREETTISESTÄ VIITEKEHYKSESTÄ	21
6	TUTKIMUSONGELMAT	22
7	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	23
	7.1 Tutkimusmenetelmänä temahaastattelu	23
	7.2 Haastattelun teemarungon laadinta	24

7.3 Kohderyhmä ja otanta	24
7.4 Haastattelujen toteutus	25
7.5 Laadullisen aineiston sisällönanalyysi	26
8 TUTKIMUSTULOKSET	28
8.1 Taustatiedot	28
8.2 Koettu terveys	29
8.3 Sosiaaliset suhteet	32
8.4 Suhtautuminen yhteiskuntaan	35
8.5 Tulevaisuussuuntautuneisuus	38
9 YHTEENVETO TULOKSISTA	41
10 POHDINTA	44
10.1 Tulosten tarkastelu	44
10.2 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus	45
10.3 Kehittämisehdotukset	48
10.4 Tutkittava aihe hoitotyön näkökulmasta	49
LÄHTEET	50
LIITTEET	
Liite 1. Teemarunko	
Liite 2. Muuttujataulukko	
Liite 3. Saatekirje	
Liite 4. Tutkimustaulukko	

1 JOHDANTO

Vuodesta 2012 työttömien määrä kasvoi Suomessa 17 % vuoden 2013 joulukuuhun mennessä. Vuonna 2013 joulukuussa työttömänä yli vuoden olleita oli 82 700 henkilöä, mikä on noin 16 700 henkilöä enemmän kuin vuonna 2012. Yli kaksi vuotta työttöminä olleita oli 35 900 (Työ- ja Elinkeinoministeriö 2014). Kaakkois-Suomessa työttömyys on korkeinta juuri Kymenlaakson alueella, jossa työttömiä työnhakijoita oli 2013 joulukuussa 10 % enemmän vuoden takaiseen määrään verrattuna. Kotkan työttömyysprosentti oli 16,8 % eli noin 4200 henkilöä, joista noin 1200 oli ollut yli vuoden työttömänä. (Elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskus 2014, 1 - 2.)

Suomen hallituksen työllisyystavoitteisiin vuonna 2012 kuuluu nuorten, maahanmuuttajien, osatyökykyisten ja pitkäaikaistyöttömien työmarkkina-aseman ja koulutuksen parantaminen. Vähentämällä pitkäaikaistyöttömyyttä ja nuorisotyöttömyyttä voidaan parantaa Suomen talouden kasvua, väestön hyvinvointia ja julkisen talouden tasapainoa. Työttömän työnhakijan työllistymistä avoimille työmarkkinoille voidaan tukea erilaisilla työmarkkinatoimenpiteillä. Työllisyysmäärärahoilla voidaan toteuttaa palkkatuetta työllistämistä, joka voi tapahtua kunnan, yrityksen, yhdistyksen tai säätiön toimesta. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2012, 9 - 10, 34.)

Kotkan korttelikotiyhdistys palkkaa tukitoimenpitein pitkäaikaistyöttömiä kotona asuvien vanhustentukipalveluihin. Kotkan korttelikotiyhdistys ry hallinnoi vuosina 2013 - 2015 Tulevaisuus tukevasti työssä-hanketta (TUTUT-hanke), jonka tavoitteena on työllistää 140 pitkäaikaistyötöntä vuodessa. Tukityöllistämisen tavoitteena on pitkäaikaistyöttömien elämänlaadun parantuminen ja peruspalvelujen tarpeen väheneminen. Tukityöllistymisen myötä elämänhallintataidot kehittyvät, sosiaalinen verkosto laajenee, terveystapatietoisuus lisääntyy ja ihminen löytää itsestään voimavaroja, joilla selviytyä tulevaisuuden haasteista. Hankkeen tavoitteena on myös, että alueellinen työttömyys vähenee ja työttömyydestä aiheutuvat kulut laskevat. Tavoitteena on että laaja-alaisesta pajatoiminnasta saadaan monipuolinen työkokemus, joka antaa hyvän pohjan työllistymiselle tai jatkokoulutautumiselle. Käytössä olevia työpajoja ovat: kotihoitopaja, ravitsemus-, kahvila- ja virikepajat, hoivapaja, kansalaistaitojen, kulttuurin- ja suomenkielen paja sekä Kumppanuustalon yhteisöpaja. (Heimola 2013.)

2 PITKÄAIKAISTYÖTTÖMYYS JA TUKITYÖLLISTÄMINEN

2.1 Pitkäaikaistyöttömyys

Laissa julkisesta työvoimapalvelusta kerrotaan pitkäaikaistyöttömän määritelmä kohdassa 7. §. Pitkäaikaistyöttömäksi määritellään yhtäjaksoisesti 12 kuukautta työttömänä työnhakijana ollut henkilö ja henkilö, joka on toistuvan työttömyyden takia ollut yhteensä vähintään 12 kk työttömänä työnhakijana. Työtön työnhakija määritellään kohdassa 8. § henkilöksi, joka on työtön, työmarkkinoiden käytettävissä ja työkykyinen. (Laki julkisesta työvoimapalvelusta 30.12.2002/1295.)

Pitkittyneen työttömyyden syitä on monia, joista osa muodostuu nykyisen työelämän suuremmista osaamis- ja tuottavuusvaatimuksista. Koulutuksen ja ammattiosaamisen puute on ongelma varsinkin ikääntyvällä työvoimalla. Psykkiset ongelmat, perheongelmat, päihdeongelmat ja velkaantuminen ovat syitä, jotka usein johtavat työttömyysjaksojen pitkittymiseen. Alentunut työkyky ja terveysongelmat ovat pitkäaikaistyöttömyyden syitä, joita pitkäaikaistyöttömyys usein lisää entisestään. Maahanmuuttajilla syynä on usein heikko kielitaito. (Ilmonen, Kerminen & Lindberg 2011, 8.)

Työ- ja elinkeinoministeriön katsauksessa todetaan tutkimustarkastelun pohjalta työttömien hyvinvoinnin olevan alhaisempi kuin työllisten. Työttömyys vaikuttaa negatiivisesti terveyteen ja hyvinvointiin. Tutkimukset osoittavat, että heikko terveys ja mielenterveys ajavat ihmisen helpommin työttömyyteen. Toistuvat työttömyysjaksot ja niiden kesto, sekä ikä, taloudelliset vaikeudet, päihteiden käyttö että mielenterveysongelmat lisäävät työttömyyteen liittyviä ongelmia entisestään. Sosiaalinen tuki ja henkilökohtaiset selviytymiskeinot auttavat selviytymään työttömyydestä. Oma asenne työttömyyttä kohtaan, itsetunto, usko tulevaisuuteen ja ajankäyttökyky ovat ominaisuuksia, joilla on vaikutus siihen kuinka yksilö kokee työttömyytensä. (Aalto, Elovainio, Heponiemi, Keskimäki, Sinervo & Wahlström 2008, 65.)

2.2 Työllistymisen esteet

Työ- ja elinkeinoministeriön vuonna 2012 tekemässä selvityksessä tarkasteltiin vaikeimmin työllistyvien työttömien työllistymisen esteitä, osallistumista työhallinnon palveluihin ja myöhempää menestystä työmarkkinoilla. Selvityksen mukaa työllistymisen estyminen on yleinen miehillä, ikääntyvillä, yksin eläjillä, vähän koulutetuilla ja

terveysongelmista kärsivillä. Asuinalueen työttömyystilanne vaikuttaa yleisesti työllistymisen mahdollisuuteen. Merkittävää on myös, että itse työttömyys kehittyy pitkälle jatkuessaan työllistymisen esteeksi. Työ- ja elinkeinoministeriön tarkastelemista työttömistä kaksi kolmesta ei ole ollut avoimilla työmarkkinoilla kolmeen vuoteen ja noin puolet kuuteen vuoteen. Suuri osa selvityksen työttömistä on ollut vuosia syrjäytynyt avoimilta työmarkkinoilta. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2012, 31–32.)

Työttömistä noin kaksi kolmasosaa osallistui ainakin yhteen työvoimapolitiittiseen aktivointitoimenpiteeseen kolmen vuoden aikana. Aktivointitoimenpiteistä huolimatta avoimilla työmarkkinoilla oli kolmen vuoden jälkeen 16 % selvityksessä tarkastelluista vaikeasti työllistyvistä työttömistä. Aktivointitoimenpiteisiin osallistuneet työllistyivät jonkin verran paremmin kuin henkilöt, jotka eivät osallistuneet ollenkaan toimenpiteisiin. Aktivointitoimenpiteistä saatava hyöty on parasta silloin, kun se on osattu kohdistaa yksilöllisesti ja oikein perustein. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2012, 33–34.)

2.3 Välityömarkkinat ja tukityöllistäminen

Välityömarkkinoiden tarkoitus on antaa työskentelymahdollisuus ihmisille, joilla on vaikeuksia päästä avoimille työmarkkinoille. Välityömarkkinoita ohjaa sosiaalipolitiikka. Sosiaalihuoltolain ja kuntouttavan työtoiminnan periaatteiden mukaan toimimalla pyritään parantaa ihmisten elämänhallintaa ja ylläpitää toimintakykyä. Työ- ja elinkeinoministeriö vastaa työvoimapolitiikasta, jonka avulla voidaan tarjota työttömälle hänen osaamistaan ja työmarkkina-asemaansa auttavia toimia. (Filatov 2013, 9.)

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (Ely-keskus) on merkittävä toimija työvoimapolitiikan suunnittelussa ja työllisyyden hoidossa alueellisesti. Ely-keskusten tehtävänä on koordinoita työvoimapolitiikkaa, edistää työllisyyttä sekä ehkäistä syrjäytymistä, ja syrjäyttää. Ely-keskus tukee paikallista työllisyyttä ja parantaa työttömien työnhakijoiden työmarkkinavalmiuksia työllisyysperusteisten tukien avulla. (Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus 2013.)

Välityömarkkinatoimintaa rahoitetaan mm. verovaroin, työvoimapolitiittisilla avustuksilla, työvoimapolitiikan toimien rahoituksella, kuntien rahoituksella ja raha-automaattiyhdistyksen tuella. Välityömarkkinat järjestyvät mm. kuntien, säätiöiden, järjestöjen tai yhdistysten järjestämistä palveluista, koulutuksesta ja työllistämistöistä. (Filatov 2013, 9 - 10.)

Tukityöllistäminen on tarkoitettu vaikeasti työllistyville pitkäaikaistyöttömille. Tukityöllistämiskaudet kestävät yhdestä kuukaudesta kuuteen kuukauteen. Yhteiskunnallisesti tukityöllistämisen tavoitteena on kokonaistyöllisyyden nostaminen, suhdanteiden tasaaminen ja alueellisten työttömyyserojen vähentäminen. Tukityöllistämiseen liittyviä yksilöön kohdistuvia tavoitteita ovat pitkien työttömyysjaksojen katkaiseminen, työmarkkina-aseman parantaminen, vakaan työuran edistäminen ja työmarkkinavalmiuksien parantaminen. Tukityöllistämisen yhteiskunnallisen hyödyn kannalta olisi tärkeää, että tukityöllistämisen jälkeen ihmiset työllistyisivät tavallisesti uuteen työpaikkaan. Yhteiskunnan kannalta ei ole hyödyllistä, mikäli työttömät elävät vaihdellen tukityöllistettyinä ja välillä työttöminä. Tukityöllistämisen hyötynä koetaan myös sosiaalisen syrjäytymisen ehkäiseminen. (Hämäläinen & Tuomala 2006, 39 – 40, 45.)

Tukityöllistäminen voidaan jakaa yksityisen ja julkisen sektorin tuottamaan tukityöllistämiseen. Vuonna 2006 tehdyssä Työvoimapolitiittisessa tutkimuksessa todetaan, että yksityisen sektorin tukityöllistämisen vaikuttavuus on parempaa kuin julkisen sektorin tukityöllistäminen. Avoimille työmarkkinoille työllistyi yksityisen sektorin asiakkaista 60 %, kun vastaava luku julkisella sektorilla oli 55 %. Julkisen ja yksityisen sektorin tukityöllistämistoimenpiteet eroavat myös luonteeltaan ja kohdejoukoltaan. Yksityisen sektorin tukityöllistäminen perustuu toistaiseksi voimassa olevaan työsuhteeseen, kun julkisella sektorilla työsuhteet ovat määräaikaista. Yksityisen sektorin yritysten saama palkkatuki saattaa antaa yrityksille kilpailuetua, mikä ei ole kuitenkaan taite työsuhteiden jatkumisesta. Julkisen sektorin ongelmaksi koetaan tukityöllistymispaikkojen rajallisuus, jonka vuoksi työpaikoissa voi olla useampia työtön vuorotellen. (Hämäläinen & Tuomala 2006, 40–43.)

2.4 Työelämätaidot

Työelämätaidot voidaan jakaa uranhallintaan liittyviin tietoihin, työtehtävään liittyvään osaamiseen ja yleisiin työtehtävästä riippumattomiin taitoihin ja kykyihin. Näiden taitojen kehittyminen auttaa saavuttamaan omat tavoitteet, hyvinvoinnin ja menestymisen työelämässä. (Aarnikoivu 2010, 39–40.)

Uranhallintataidoilla tarkoitetaan ammatinvalinta- ja urasuunnittelutaitoja sekä työelämässä pysymiseen vaadittavia taitoja. Uranhallintataitoihin kuuluu myös kyky arvioida omaa ammatillisen kehittymisen tarvetta ja kyky omaksua uusia taitoja, joita uusiutuvilla työmarkkinoilla tarvitaan. Uranhallintataidoissa korostuu myös itsetuntemuksen tärkeys. Itsensä tunteva tietää omat vahvuutensa, taitonsa, arvonsa ja kiinnost-

tuksen kohteensa. Hyvän itsetuntemuksen avulla ihminen osaa tunnistaa itseään motivoivat tekijät, joita kuvataan myös ihmisen sisäisiksi voimiksi. Omien kykyjen tunnistamisen lisäksi tarvitaan työelämätuntemusta, johon liittyy myös työmarkkinatuntemus. Työelämätuntemus auttaa hahmottamaan omat mahdollisuudet työmarkkinoilla, ymmärtämään työnantajien odotuksia ja nykyisen työelämän osaamisvaatimuksia. Uranhallinnassa merkittäväksi muodostuvat myös työnhakutaidot. (Aarnikoivu 2010, 42–43, 51–54.)

Työtehtävään liittyvä osaaminen on perinteisesti määritelty alakohtaisen ammattitaitona ja asiantuntemuksena. Ammattitaito on mielletty asiantuntijoilta tai teoriasta oppimalla saavutettavaksi taidoksi. Nykyään työtehtävät, työympäristöt ja työpaikat kuitenkin muuttuvat jatkuvasti, mikä vaatii työntekijältä muuttuvan kehityksen omaksuamista. Nykypäivän ammattitaito vaatii tietotaito-pohjaa, mutta se vaatii myös hyviä vuorovaikutustaitoja, yhteistyötaitoja, kehittymistaitoja ja kykyä työskennellä vaihtuvissa tilanteissa. Kehittyminen vaatii työnteon jatkuvaa arviointia ja ongelmatilanteiden ratkomista työyhteisön voimin. Perinteisesti on ajateltu että kehittämisvastuu on työnantajalla, mutta nykyään työelämässä työntekijä on itse aktiivinen oman ammattitaidon kehittämisen ylläpitäjä. (Aarnikoivu 2010, 65.)

3 KOTKAN KORTTELIKOTIYHDISTYS RY

Kotkan korttelikotiyhdistys ry on yleishyödyllinen, poliittisesti sitoutumaton ja voittoa tavoittelematon asukasyhdistys. Korttelikotiyhdistys ylläpitää Kotkan alueen asukkaille suunnattuja kohtaamispaikkoja, joita ovat korttelikodit Muorikka, Alvariska, Naapuri ja Ratikka. Korttelikodeissa järjestetään muun muassa harrastetoimintaa, säännöllistä ryhmäliikuntaa, askartelua ja erilaisia kerhoja. Yhdistyksen tavoitteena on kannustaa ihmisiä kohtaamaan toistensa kanssa, jolloin he voivat yhdessä löytää tapoja selviytyä, tuntea iloa ja ihmisarvoa. (Heimola 2013.)

Ensimmäinen korttelikoti Muorikka on perustettu vuonna 1993, jolloin ensisijainen tavoite oli vähävaraisten vanhusten kotona asumisen tukeminen. Ensin toiminta tapahtui vapaaehtoisvoimin ja myöhemmin erilaisten projektien kautta. Vuodesta 1999 yhdistys on palkannut työttömiä työllistämistuilla vähävaraisten vanhusten tukipalvelutehtäviin. Kotkan Korttelikoti yhdistys ry hallinnoi 2005 - 2012 Ely-keskuksen tukemaa Työ-tuki-tulevaisuus -hanketta, jonka sisällä työllistettiin vuosittain noin 120 pitkäaikaistyötöntä vähävaraisten vanhusten kotona asumista tukeviin työtehtäviin.

Työtehtävät vaihtelivat siivouksesta, asioinnista, saattamisesta ja seurustelusta kauppa-asiointiin. (Heimola 2013.)

Vuodesta 2013 lähtien Kotkan korttelikotiyhdistys ry on mukana Tulevaisuus Tukevasti Työssä-hankkeessa (TUTUT). Hankkeessa ovat mukana Kaakkois – Suomen TE-toimiston ja Kotka - Hamina seudun työvoiman palvelukeskuksen kautta tulevat heikossa työmarkkina-asemassa olevat, erityisesti pitkäaikaistyöttömät ja maahanmuuttajat. Hankkeen tehtävänä on työllistää työntekijöitä työpajoihin ja parantaa siten hankkeeseen tulevien työelämävalmiuksia. Tavoitteena on, että 20 % hankkeeseen osallistuvista työllistyy avoimille työmarkkinoille ja 25 % lähtee koulutukseen. Vuodelle 2013 suunniteltuja toimenpiteitä on työllistää vuositasolla palkkatuella noin 100 henkilöä ja työkokeiluun 40 henkilöä. Tavoitteena on että työllistetyistä ja työkokeiluun ohjatuista 35 % on maahanmuuttajia. Palkkatuella työllistettyjä on tarkoitus edelleen sijoittaa yrityksiin, yhdistyksiin, säätiöön tai yksityiselle henkilölle 1 - 2 kuukaudeksi. (Heimola 2013.)

Vuonna 2013 yhdistyksen käytössä on erilaisia työpajoja, kuten kotihoitopaja, ravitsemus-, kahvila- ja virikepajat, hoivapaja, kansalaistojen-, kulttuurin ja suomenkielen paja sekä kumppanuustalon yhteisöpaja. Korttelikotiyhdistys järjestää myös harjoittelu- ja näyttöpaikkoja kotityöpalvelun ammattitutkintoa suorittaville ja erilaista työllistämistä edistävää koulutusta, kuten atk-koulutusta, hygieniapassikoulutusta ja apuvälineiden avustuskoulutusta. Yhdistys selvittää asiakkaidensa mahdollisuudet sijoittua avoimille työmarkkinoille, etsii heille työpaikkoja sekä markkinoi heitä avoimille työmarkkinoille. Avoimille työmarkkinoille siirtymisessä auttaa myös yhdistyksen järjestämä ohjattu CV:n teko ja päivittäminen. Työssäolon aikana yhdistys tekee työllistetyille myös työkyvyn arviointia ja tarvittaessa ohjaa tarkempiin tutkimuksiin. Yhdistys haluaa parantaa työllistettyjen työelämävalmiuksia, joiksi yhdistys lukee osaamisen, koulutuksen, työelämän pelisääntöjen noudattamisen, työelämän vaatimusten mukaisen käytöksen sekä henkilökohtaisten ominaisuuksien; omien vahvuuksien, kehitystarpeiden ja kiinnostuksen kohteiden tunnistamisen. Vuoden 2013 tavoitteena on myös tehdä yhteistyötä Kymenlaakson Rekryn kanssa sekä perehtyä Ikäinstituutin Voitas- ohjelmaan. (Heimola 2013.)

Korttelikotiyhdistys tavoittelee tulevaisuudessa toiminnan vakiintumista ja kasvamista laajemmalle alueelle. Yhdistys haluaa motivoida hyvin koulutettuja taloudellisesti hyvinvoivia kansalaisia korttelikotitoimintaa ylläpitäviin tekoihin. Tulevaisuuden tavoit-

teisiin kuuluu myös tasa-arvoisen ihmisarvon kunnioitus sekä toivomus vapaaehtois-toiminnan vakiintumisesta osaksi korttelikotiyhdistyksen toimintaa. (Heimola 2013.)

4 VOIMAANTUMINEN JA ELÄMÄNLAATU

4.1 Voimaantuminen

Voimaantumisella tarkoitetaan ihmisen sisäisen voimantunteen rakentumista. Prosessina voimaantuminen on yksilöllinen, mutta siihen voivat myötävaikuttaa myös ihmisen toimintaympäristön olosuhteet. Voimaantumisella on paremmat mahdollisuudet, kun ihminen kokee että hänellä on valinnan vapaus ja turvallinen ilmapiiri ympärillään. Voimaantunut ihminen ei toimi ulkoisesta pakosta, vaan hän on löytänyt omat voimavaransa, joiden avulla pystyy itse määräämään omaa toimintaansa. Muutokset ihmisen käytöksessä, taidoissa tai uskomuksissa voivat olla merkki voimaantumisesta. (Siitonen 1999, 30–31.)

Voimaantumista on kuvattu merkittäväksi hyvinvointiin vaikuttavaksi tekijäksi. Voimaantuminen auttaa ihmistä määrittämään, etsimään ja löytämään edellytyksiä ja voimavaroja, joiden avulla pystyy selviytymään eteen tulevista haasteista. Voimaantuneen ihmisen hyvinvointi koostuu osittain siitä, että pystyy kehittämään ja lisäämään laatua elämäänsä ja tuntemaan itsensä kokonaiseksi. Ihmisen tulee kuitenkin aktiivisesti pyrkiä käyttämään voimavarojaan, jotta voimaannuttava vaikutus terveyteen säilyisi. (Jones & Meleis 1993, 33.)

4.1.1 Identiteetti

Identiteetti on käsitteenä hyvin monitulkintainen. Identiteettiä on kuvattu jatkuvaksi kokoajan työstettäväksi prosessiksi, joka voi helposti särkyä. Eri teorioissa puhutaan myös tilannesidonnaisista ja sisäisesti ristiriitaisista identiteeteistä. Ihminen voi päivittäin toimia tilannesidonnaisesti erilaisten asemien ja odotusten vaatimalla tavalla. Esimerkiksi ammatti voidaan käsittää tällaiseksi asemaksi, johon paljolti vaikuttavat ulkopuolelta tulevat odotukset. Identiteetti voi olla myös sisäistetty minäkäsitys, joka on kehittynyt johonkin ihmisryhmään samaistumisen kautta. Samaistumisen kautta kehittynyt minäkäsitys voi rajoittaa paljon ihmisen toimintaa ja ajatuksia omasta itsestään, heikkouksistaan, vahvuuksistaan, sopivasta käytöksestä ja tyylistä. (Alasuutari 2007, 174–175.)

Identiteetin määrittelyssä on taustalla kuitenkin ajatus siitä, että ihmisen teot heijastavat toimijan minuutta ja identiteettiä. Alasuutari puhuu kirjassaan tiedostamattomasta ”identiteettikehyksestä”, joka sallii muutoksen, kasvun, kehityksen ja oman identiteetin uudelleen arvion. Alasuutari toteaa kirjassaan, että jos identiteetin rakentaminen olisi pelkästään tietoisista ja rationaalista sen tutkimisesta ei oltaisi niin kiinnostuneita. Alasuutari on teoksessaan halunnut selventää identiteettiä toimijan asema, oikeutukset, selviytymisstrategiat ja ryhmätietoisuus käsitteiden kautta. (Alasuutari 2007, 175, 178.)

Alasuutari tarkentaa kirjassaan, sitä kuinka ihminen pystyy valitsemaan minkälaiseen toimijan asemaan, esimerkiksi ammattiin, hän suuntaa. Yhteiskunta ja kulttuuri kuitenkin määrittävät paljon odotuksia ammattialoja kohtaan, joihin yksilö ei pysty vaikuttamaan. Tällaisissa tapauksissa ihmisen on kehitettävä itselleen selviytymisstrategioita, joiden avulla hän pystyy toimimaan annetuissa olosuhteissa ja saamaan iloa tekemistään asioista. (Alasuutari 2007, 188–189.)

Alasuutari kirjoittaa teoksessaan, että motiivit kehittää selviytymisstrategioita voivat olla moninaisia, mutta ne rakentuvat aina sosiaalisessa kontekstissa. Yksilö voi kehittää itselleen ainutlaatuisen selviytymisstrategian, mutta yhteistä kaikkien strategioiden rakentumiselle on, että niihin vaikuttavat julkisessa keskustelussa vallitsevat käsitykset, kritisoinnit ja oikeutukset. (Alasuutari 2007, 188.) Ella Lillqvist (2010) on pro gradu -tutkielmassaan analysoinut eri tahojen kirjoittamia tekstejä, joissa ilmenee asenteita työttömiä kohtaan. Tuloksista ilmenee, että viranomaistahot ajattelevat usein, että työtön on itse syyllinen työttömyyteensä, joka johtuu joko siitä, että työhön ei haluta tarpeeksi tai työtön ei ole tarpeeksi aktiivinen työllistyäkseen. Lillqvistin tutkimuksesta ilmenee, että viranomaisten puolelta työtöntä saatetaan pitää myös epäluotettavana ja häntä ei päästetä tekemään itseään koskevia päätöksiä. Tulosten mukaan kansalaiset ajattelevat työttömistä melko samankaltaisesti. Vääränlainen asenne, muiden elätettävänä oleminen ja laiskuus ovat syytöksiä, joita työttömiin myös kohdistetaan. Tekstien analysoinnin tuloksena ei juuri ollut löytynyt positiivisia tai neutraaleja ajatuksia työttömistä. (Lillqvist 2010, 78–80.)

4.1.2 Sosiaalisen kanssakäymisen merkitys voimaantumiselle

Voimaantumista voidaan kuvata vuorovaikutusprosessiksi, jossa ihmisen sosiaalisen verkoston tuki on merkittävä. Tuen avulla ihminen kykenee kasvattamaan persoonallista ja sosiaalista voimaansa. Ihminen voi kehittää omaa voimaansa myös yhteisvoii-

man avulla. Yhteisvoima näkyy samassa yhteisössä toimivien ihmisen välisessä kanssakäymisessä. Yhteisvoima edellyttää yhteisvoiman hyödyntämistä, jolloin yksilösuoritukset eivät korostu, mutta ihminen pystyy toimimaan ilman ulkoista pakkoa. Yhteisvoimalla pyritään poistamaan hierarkkisuus ja epätasa-arvo, jolloin yhteisö on avoin luovuudelle, verkostoitumiselle ja vapaalle ideoinnille. Yhteisön jäsenillä voi olla erilaisia ja ristiriitaisiakin ajatuksia, jolloin tavoitteena muodostaa yhteinen kokonaiskäsitelmä. Yksilöllisen kehittymisen tapahtuessa yhteistoiminnallisissa tilanteissa on mahdollista välttyä ylilyönneiltä, koska ihminen pystyy pohtimaan omaan käytöstään suhteessa muihin. (Heikkilä & Heikkilä 2005, 27- 28, 30.)

Voimaantumisen prosessi ja prosessin tulokset voidaan määrittellä erikseen. Voimaantumisen avulla halutaan löytää sillä hetkellä tarvittavat aineelliset ja henkiset resurssit. Voimaantumisen toivotaan opettavan myös itsensä ja asioiden hallintaa. Näiden lisäksi voimaantuminen voidaan määrittellä oman sosiaalisen tilanteensa vaatimusten ja mahdollisuuksien hahmottamiseksi. Onnistuneen voimaantumisen lopputuloksena ihminen tuntee itsensä itsenäiseksi ja riippumattomaksi, mutta kykenee myös luottamaan keskinäiseen riippuvuuteen. Voimaantumisen voivat estää tai sitä voivat hidastaa ihmisen omat ajatukset, jotka korostavat suoritusvaikeutta liiallisesti. (Heikkilä & Heikkilä 2005, 29, 35.)

4.1.3 Voimaantuminen työyhteisössä

Voimaantuminen ja sen myötä rakentuva hyvinvointi voi heijastua ihmisestä toiseen. Tämä voidaan huomata esimerkiksi työyhteisössä, jossa voimaantuminen näkyy valtasuhteiden alenemisena ja siitä seuraavana kommunikation, kunnioituksen ja yhteisöllisyyden parantumisena. (Siitonen & Robinson 2001, 32.) Työyhteisössä tapahtuva voimaantuminen edellyttää, että yhteisön jäsenet pohtivat yhdessä miten he voisivat rohkaistua toimimaan oma-aloitteisemmin, miten jokainen kantaisi vastuun itsensä kehittämisestä tai miten päätöksentekoa voitaisiin laajentaa. Työorganisaation, johtamistapojen ja työolosuhteiden on tuettava prosessia, jotta voimaantuminen mahdollistuisi. (Heikkilä & Heikkilä 2005, 14.)

4.2 Elämänlaatu

Suomalaisten hyvinvointi 2010 -tutkimuksessa elämänlaadun käsitteen määrittelyssä on käytetty Maailman terveysjärjestö WHO:n (World Health Organization) määritel-

mää. Elämänlaatu sisältää ihmisen käsityksen omasta asemastaan, johon vaikuttaa kulttuuri ja omat arvot. Elämänlaatuun liittyy ihmisen henkilökohtaiset tavoitteet, odotukset, huolenaiheet ja standardit. Elämänlaatuun vaikuttaa myös henkinen ja fyysinen terveydentila, itsenäisyys, sosiaaliset suhteet, henkilökohtaiset uskomukset sekä suhtautuminen ympäristöön. (Vaarama, Moisio & Karvonen 2010, 128).

Suomalaisten Hyvinvointi 2010 -tutkimuksen mukaan alle 70-vuotiaista 80 % suomalaisista kokee elämänlaatunsa erittäin hyväksi tai hyväksi. Kuitenkin yli 80-vuotiaista enää 57 % kokee elämänlaatunsa hyväksi, mikä johtuu suurelta osin fyysisten vaivojen lisääntymisestä ja psyykkisen hyvinvoinnin laskusta. Huonoksi elämänlaatunsa kokee 10 % alle 70-vuotiaista. Ikäryhmiä nuorista iäkkäisiin vertailtaessa huomattiin, että elämänlaatuun vaikuttaa useimmiten eniten hyvä työ- ja toiminta kyky, jaksaminen arjessa ja elämästä nauttimisen kyky. Eroja ikäryhmien välillä kuitenkin on. Nuorille on tärkeää tuntea elämä merkitykselliseksi ja kokea luottamusta tulevaisuuteen. Keskiikäiset kokevat työssä ja arjessa jaksamisen tärkeäksi ja eläkeiän kynnyksellä oleville tärkeää on hyväkuntoisuus ja toimintakyvyn säilyttäminen. Vanhuksille tärkeää on terveys, ystävien tuki ja riittävä uni. (Vaarama, ym. 2010, 131,133,141.)

4.2.1 Työn yhteys elämänlaatuun

Työttömyys, työkyvyttömyyseläkkeellä olo ja toimeentulotuen asiakkuus koetaan elämänlaadun merkittäviksi riskitekijöiksi. Tyytymättömiä elämänlaatuunsa ovat työkyvyttömyyseläkkeellä olevat ihmiset, joilla on lähes seitsenkertainen riski huononpaan fyysiseen elämänlaatuun kuin töihin kykenevillä ihmisillä. Huonon psyykkisen elämänlaadun riski on kolme kertaa suurempi työkyvyttömällä. Työttömällä riski huonoon yleiseen elämänlaatuun ja psyykkiseen elämänlaatuun on noin kaksi kertaa suurempi kuin työssä käyvillä. Suomalaisten hyvinvointi 2010 -tutkimuksessa todetaan, että parhaiten huonolta elämänlaadulta suojautuminen tapahtuu, kun toimeentulo on riittävä ja asutaan kahden hengen kotitaloudessa. Tutkimuksessa tarkasteltiin myös koulutuksen vaikutusta elämänlaatuun, jolloin huomattiin että koulutus ei paranna merkittävästi tyytyväisyyttä sosiaaliseen ja psyykkiseen elämänlaatuun tai terveyden kokemiseen. Parempi koulutus kuitenkin lisää tyytyväisyyttä elinoloihin. Tiivistäen tutkimustuloksia voidaan todeta, että parhaiten hyvää elämänlaatua tukevia tekijöitä ovat: hyvä terveys, työkyky, työpaikka, riittävä toimeentulo ja perheellisyys. Riskitekijöitä taas ovat: heikko terveys, työkyvyttömyys, työttömyys, vähävaraisuus ja yksinäistalous. (Vaarama ym. 2010, 135–136, 142.)

Osallisuus työelämään ja merkityksellisen työn tekeminen olivat odotettavasti tärkeää suurimmalle osalle suomalaisista Kansalaisbarometrin (2011) tulosten mukaan. Osallisuus työelämään on yhteydessä toimeentulon riittävyyteen liittyvään tyytyväisyyteen. Työttömistä aikuisista puolet kokee taloudellisen tilanteensa melko huonoksi. Toimeentulojen riittämättömyys luo suurinta epävarmuutta yksinasuville työttömille. (Hakkarainen, Londén, Luhtanen, Perälähti, Siltaniemi & Särkelä 2011, 33, 38–39.)

4.2.2 Pitkäaikaistyöttömien terveys ja elämäntavat

Pitkäaikaistyöttömien terveydenhuollon kehittämishankkeessa (PTT-hanke) kartoitettiin pitkäaikaistyöttömien terveyden tilaa tekemällä terveystarkastus n.2 700 tutkimukseen osallistuneista. Hankkeeseen osallistuneista pitkäaikaistyöttömistä viidesosa oli yli 55-vuotiaita, kolmasosa 45- 54-vuotiaita, 35- 44-vuotiaita oli myös kolmasosa ja alle 35-vuotiaita oli viidesosa. Valtaosa tutkimukseen osallistuneista oli miehiä, naisten osuus osallistuneista oli 39 %. Tutkimukseen osallistuneista suurin osa koki terveydentilansa kohtalaiseksi. Hyväksi terveydentilansa kokevia oli 30 % ja huonoksi kokevia vastaava määrä. Vertailtaessa tuloksia miesten ja naisten välillä ei merkittäviä eroavaisuuksia löytynyt. Eri-ikäryhmien välillä vertailtaessa eroja löytyi enemmän. Nuorimpien joukossa oli vähiten terveydentilansa huonoksi kokevia (16 %), kun yli 55-vuotiaista terveydentilansa koki huonoksi 43 % vastaajista. Toisaalta nuorimpien joukossa oli myös vähiten (12 %) terveydentilansa hyväksi kokevia, kun iäkkäimpien ryhmässä vastaava määrä oli lähes kolminkertainen (33 %). Vastausten perusteella 45-ikävuoden jälkeen terveyden tila alettiin kokea useammin huonoksi. Pitkään työttömänä oleminen lisäsi tunnetta terveyden huonoksi kokemisesta. (Saikku 2009, 42, 47 - 48.)

PTT-hankkeessa kartoitettiin myös pitkäaikaistyöttömien yleisimpiä terveysriskejä, joita olivat ylipaino, kohonnut verenpaine ja kolesteroli, diabetes-riski, päivittäinen tupakointi, runsas alkoholin käyttö, masennus ja vähäinen liikkuminen tai muu riskitekijä. Monella pitkäaikaistyöttömällä todettiin useita edellä mainituista terveysriskeistä. Yleisimmin todettuja terveysriskejä olivat tupakointi, vähäinen liikunta ja ylipaino. Tupakointi todettiin useammin riskitekijäksi miehillä kuin naisilla, kuten myös runsas alkoholin käyttö. Miehistä 49 % lukeutui alkoholin riskikäyttäjiin, kun naisista riskikäyttäjiä oli 20 %. (Saikku 2009, 50–51.)

Terveysriskejä vertailtiin myös ikäryhmittäin, jolloin eroja todettiin kohonneen kolesterolin ja verenpaineen sekä tupakoinnin että masennuksen yhteydestä tutkittavan

ikään. Kohonnut kolesteroli ja verenpaine olivat selkeästi yleisempiä iäkkäimpien tutkittavien joukossa. Eniten tupakoivia löytyi 45 - 54-vuotiaista (70 %) ja 25 - 34-vuotiaista (68 %). Masennusta esiintyi nuorimpien ryhmässä puolella tutkimukseen osallistuneista. Masennuksen yleisyys laski tasaisesti mitä vanhemman ikäryhmän tilannetta kartoitettiin. (Saikku 2009, 51–52.)

Terveysriskien esiintyvyys tutkimukseen osallistuneilla ei ollut merkittävästi riippuvainen siitä miten kauan tutkittavan työttömyysjakso oli kestänyt. Terveysriskejä oli yhtäläisesti lyhyen aikaa työttömänä olleilla kuin yli kolme vuotta työttömänä olleilla. Tästä voidaan päätellä, että työttömyys ei itsessään lisää terveystarpeita vaan työttömyys on yleisempää ihmisillä, joilla on jo entuudestaan ollut ongelmia terveyden kanssa, eivätkä elinolot ole tukeneet tervettä elämää. (Saikku 2009, 52.)

Useimmat terveystarkastukseen osallistuneista pitkäaikaistyöttömistä olivat joko tietoisia omista terveystarpeistaan ja saivat hoitoa vaivoihinsa, tai olivat tietoisia riskeistä, mutta olivat kieltäytyneet hoidosta. Mielenterveys- ja päihdeongelmat, kohonnut verenpaine ja kolesteroli sekä ylipaino olivat yleisemmin hoidettuja terveysongelmia. Tulosten mukaan yleisimmin oli kieltäydytty tai hoitoa ei ollut saatu tupakoinnin, päihteiden tai kohonneen verenpaineen hoitoon. Tarkastukseen osallistuneista 20 %:lla havaittiin terveystarpeita, jota ei ollut aiemmin todettu. Tutkimukseen osallistunut terveydenhuollon ammattihenkilöstö tuli tulokseen, että tärkeintä on työttömien motiivointi ja rohkaisu terveydestä huolehtimiseen. Työttömien terveydenhuollossa olisi panostettava jatkuvaan hoitosuunnitelmaan, jolloin vältyttäisiin katkonaiselta terveydenhuollosta. (Saikku 2009, 53 - 54.)

Osalta terveystarkastukseen osallistuneista kartoitettiin kokemuksia teemahaastattelun ja kyselyn muodossa. Kyselyssä haluttiin selvittää kokivatko osallistuneet terveystarkastuksen merkitykselliseksi terveydentilansa, hyvinvointinsa, työllistymisensä tai toimeentulonsa kannalta. Suurin osa vastanneista oli kokenut terveystarkastuksen merkitykselliseksi terveydentilansa ja hyvinvointinsa kannalta, mutta työllistymisen ja toimeentulon kannalta tarkastusta ei koettu juurikaan merkitykselliseksi. Kannustus ja ohjeistus oman terveyden edistämiseen oli koettu hyödylliseksi ja tieto omasta terveydentilasta oli edesauttanut osalla elintapamuutosten tekoon. Kyselyn perusteella todetaan kuitenkin myös, ettei hyvä terveys välttämättä vaikuta työllistymistilanteeseen ja huonoksi todettu terveys taas voi vain haitata työllistymistä. (Saikku 2009, 59, 62.)

4.2.3 Sosiaaliset suhteet ja osallisuus

Kansalaisbarometri 2011 -kyselyllä on koottu tietoa suomalaisten hyvinvoinnista, hyvinvointia tukevista palveluista ja osallisuudesta. Kyselyllä kartoitettiin esimerkiksi sosiaalisten suhteiden merkitystä hyvinvoinnille. Vastausten perusteella voidaan todeta, että läheiset ihmissuhteet vaikuttavat usein hyväosaisuuden ja onnellisuuden kokemuksiin. Vastanneista 93 % piti ihmissuhteita tärkeänä elämässään, ja läheisiltä saatu tuki koettiin hyvinvoinnin kannalta tärkeäksi 83 %:n mielestä. Vastausten pohjalta merkittävää oli, että ihmiset tunsivat itsensä harvemmin yksinäisiksi, syrjityiksi, huono-osaisiksi, köyhiksi, masentuneiksi tai ahdistuneiksi, kun he kokivat omat ihmissuhteensa hyviksi. (Hakkarainen, Londén, Luhtanen, Perälähti, Siltaniemi & Särkelä, 2011, 53–54.)

Kansalaisbarometrin mukaan työttömät, vähäosaiset ja yksinasuvat kokivat sosiaaliset suhteensa huonoiksi keskimääräistä useammin, mikä on kyselyn mukaan yhteydessä myös vähäiseen luottamukseen muita ihmisiä kohtaan. Kun sosiaaliset suhteet koettiin hyviksi, myös luottamus muihin ihmisiin oli parempaa. (Hakkarainen, ym. 2011, 55.)

Sosiaali- ja terveysministeriön raportissa (2011) todetaan, että osallisuus on merkittävä tekijä ihmisen hyvinvoinnin kannalta. Osallisuus ja hyvät sosiaaliset verkostot ehkäisevät ihmistä syrjäytymiseltä, hyvinvointivajeilta ja ajautumiselta väärille teille (huumeet, rikollisuus). Osallisuuden toteutuminen vaatii ihmiseltä luottamusta muuta yhteiskuntaa kohtaa, jolloin on edellytys toimia yhteisten sääntöjen vaatimalla tavalla, toteuttaa vastavuoroisuutta ja lähimmäisen rakkautta. Osallisuus on toimintaa erilaisissa yhteisöissä ja sosiaalisissa verkostoissa (työpaikka, perhe, aluetaso). Verkostot voivat koostua eritaustaisista ihmisistä, mikä lisää ihmisten välistä suvaitsevuuutta, yhteenkuuluvuutta ja luottamusta. (Alila, Gröhn, Keso & Volk 2011 13.)

Osallisuuden vastakohtana pidetään syrjäytymistä. Syrjäytyminen määritellään usein yhteiskunnallisen normaaliuden kautta, joka on osallisuutta normaaleihin elinoloihin, elämäntapoihin ja elämänhallintaan. Syrjäytyminen on ajautumista yhteiskunnallisen osallisuuden ulkopuolelle. Sosiaalityön tärkeimpänä tehtävänä pidetään yksilön normaaliuden vahvistamisen kautta syrjäytymisen ehkäisemistä ja poistamista. Sosiaalityössä syrjäytyminen mielletään kasautuneena huono-osaisuutena, joka on uhka yksilön hyvinvoinnille, elämänhallinnalle, toimeentulolle ja arjesta selviytymiselle. (Raunio 2006, 11–13, 28, 32.)

Työelämän vaatimukset ovat nykypäivänä korkealla ja työvoimalta vaaditaan jatkuvaa tietotaitojen päivittämistä työn tehokkuuden ylläpitämiseksi. Korkeat osaamisvaatimukset vaikeuttavat työelämässä pärjäämistä, mikä peilautuu myös vaikeutena yhteiskunnassa pärjäämiseen. Yhteiskunnallisessa keskustelussakin korostetaan työn merkitystä syrjäytymisen ehkäisyssä ja on todettu, että työnteko on paras apu syrjäytymisuhan alla olevien integroimiseen yhteiskuntaan. Työelämään integroiminen tarkoittaa pitkäaikaistyöttömien aktivoimista työelämään, mikä vaatii sekä yhteiskunta- ja talouspoliittisia toimenpiteitä että kuntouttavia ja yksilöllisiä toimenpiteitä. Aktivoinnilla pyritään palauttamaan ihminen takaisin työmarkkinoille sekä katkaisemaan syrjäytymiskierre ja sosiaaliturvan varassa eläminen. (Raunio 2006, 77, 83 - 85.)

4.2.4 Arvot, asenteet ja suhtautuminen yhteiskuntaan

Martti Puohiniemi on tutkinut suomaisten arvoja, asenteita ja ajankuvaa vuosien 1991-2001 välillä. Puohiniemi määrittelee arvot valintoja ohjaaviksi periaatteiksi. Nämä periaatteet ohjaavat ihmisen toimintaa haastavissa valintatilanteissa ja ovat samalla tiedostettuja motiiveja. Arvot koetaan usein muuttumattomina tai hitaasti muuttuvina. Puohiniemen (2002) tutkimuksessa hyvántahtoisuus oli suomalaisten tärkein arvo, jonka jälkeen järjestyksessä tulevat turvallisuus, universalismi, yhdenmukaisuus, itseohjautuvuus, hedonismi, suoriutuminen, virikkeisyys, perinteet ja valta. (Puohiniemi 2002, 7, 19, 65.)

Vuoden 2007 Nuorisobarometrissä tutkittiin 15–29-vuotiaiden suhtautumista työhön, koulutukseen, yhteiskuntaan, asumiseen, tulevaisuuteen, sosiaaliseen elämään ja tyytyväisyyteen elämään. Nuorisobarometrin mukaan yli 90 % vastanneista nuorista piti työtä tärkeänä osana elämää, mutta suurin osa vastaajista ajattelee myös työelämän vaatimusten nousseen liian korkeaksi useille ihmisille. Sama tulos voidaan todeta nykypäivän julkisesta keskustelusta. Nuorisobarometriin osallistuneet uskoivat, että työelämän ulkopuolelle jäävien määrä tulee vain kasvamaan samoin kuten eriarvoisuus eri väestöryhmien välillä. (Myllyniemi 2007, 6 - 7.)

Nuorisobarometrissa viitataan World Values -seurantatutkimukseen, josta selvisi että suomalaisnuorten minäkeskeiset arvot olivat nousussa. Minäkeskeisten arvojen kasvu ei kuitenkaan ole aivan yksiselitteistä, sillä 71 % nuorisobarometriin vastanneista uskoo yhteisöllisyyden merkityksen nousevan tulevaisuudessa. Merkittävä tulos on myös se, että nuorista enemmistö luottaa poliittisten instituutioiden toimintaan ja usko demokratian toimivuuteen on noususuhdanteinen. Nuorisobarometrin mukaan suurin osa

vastanneista ajattelee menestyksen olevan itsestä kiinni. Suhtautuminen koulutuksen tärkeyteen on laskenut, eikä puutteellista koulutusta pidetä työllistymisen esteenä. Suurimmalla osalla nuorista suhtautuminen tulevaisuudessa menestymiseen on positiivista. (Myllyniemi 2007, 7 - 10.)

Kansalaisbarometrin (2011) kyselyyn vastanneista yli 90 % piti tärkeänä mahdollisuutta yhteiskunnalta saatavaan tukeen. Kuitenkin lähes jokaisen vastanneen mielestä oma vastuu hyvinvoinnista on tärkeä. Julkisten terveyspalvelujen toimivuus ja ihmisten auttaminen koettiin merkittäväksi. (Hakkarainen, ym. 2011, 32.)

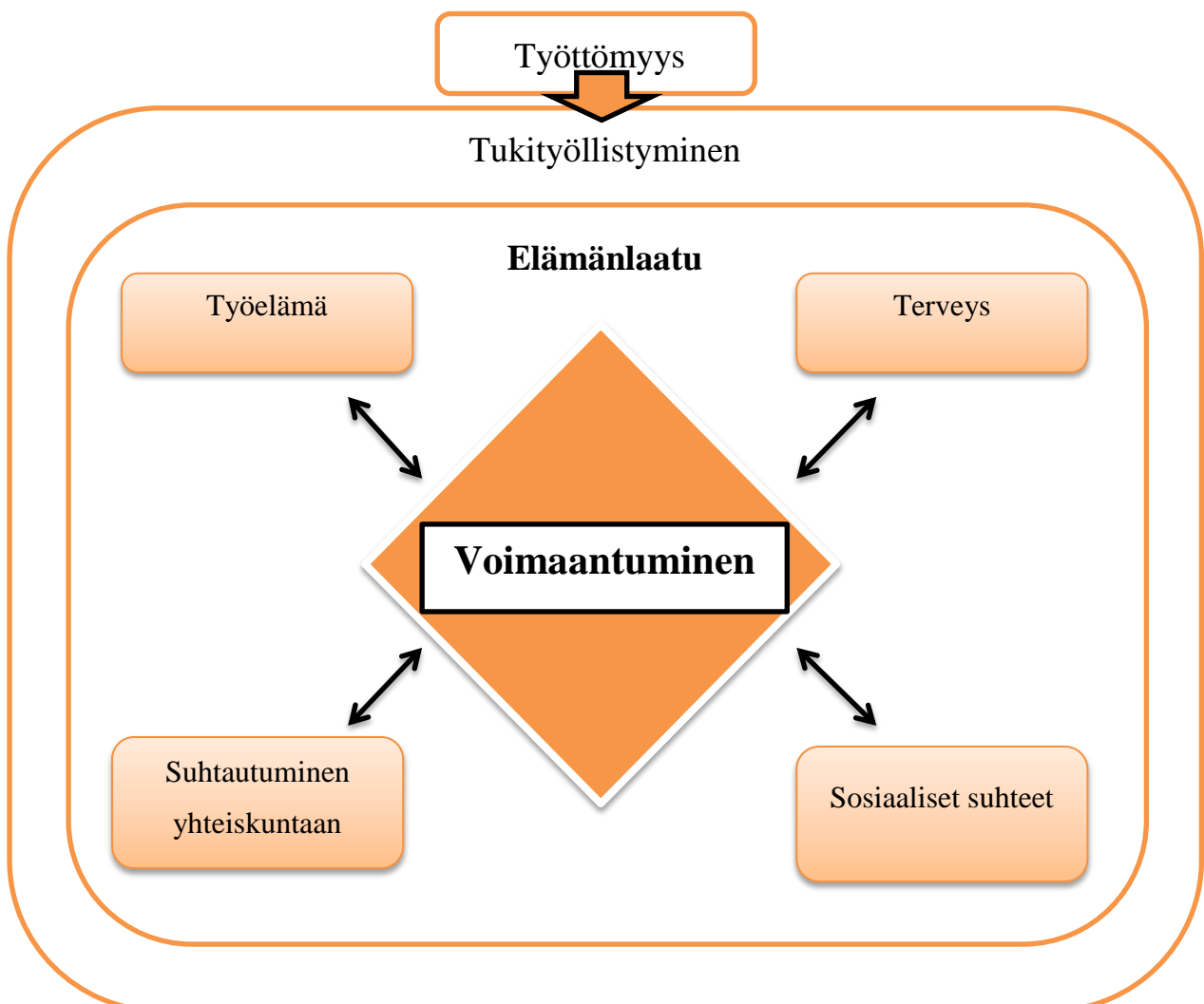
Kansalaisbarometriin osallistujat olivat lähes yksimielisiä siitä, että hyvinvointivaltio tulee säilyttää. Enemmistö oli myös sitä mieltä, että mahdollisuus kohtuulliseen toimeentuloon sairastuttaessa tai vammauduttaessa on taattava. Kansalaiset toivoivat, että sairauksia ja sosiaalisia ongelmia ehkäistäisiin enemmän. Järjestöjen rooli hyvinvoinnin tukijana ja julkisten palveluiden täydentäjänä koettiin tärkeäksi. Yhteiskunnallisista asioista kielteisimmin kansalaisbarometrissa suhtauduttiin eläkeiän nostoon ja pakolaisiin. Valtaosa oli myös sitä mieltä, että poliitikot eivät tunne kansalaisten arkea. (Hakkarainen, ym. 2011, 33 - 34.)

Yhteiskunnan ja yksilön yleisiä kulttuurillisia kohtaamispisteitä ovat kieli, uskonto, tavat ja traditiot sekä arvot ja normit. Kulttuurissa on sekä pysyviä että muuttuvia ominaisuuksia. Nykyään on mahdotonta löytää kulttuurillisesti täysin yhtenäistä yhteiskuntaa, johon ei olisi sulautunut vaikutteita muista kulttuureista. Kulttuurissa tapahtuvat muutokset syntyvät vuorovaikutuksesta toisiin kulttuureihin, joista uusia piirteistä omaksutaan. Vuorovaikutus on myös syy siihen, miksi saatetaan vierastaa uutta ja turvautua entistä enemmän vanhoihin perinteisiin. Suomessa eri vähemmistökulttuureista tuleville annetaan oikeuksia lainsäädännön puolesta, ja Suomi näyttäytyy niiden pohjalta suvaitsevana. Kuitenkin väestön keskuudessa ja julkisessa keskustelussa pyörivät mielipiteet perinteisestä, aidosta suomalaisuudesta, minkä perusteella ahdasmielisyys ja suvaitsemattomuus ovat edelleen osa suomalaisten suhteutumista erilaisiin kulttuureihin. (Saukkonen 2011, 11 - 13, 18.)

5 YHTEENVETO TUTKIMUKSEN TEOREETTISESTÄ VIITEKEHYKSESTÄ

Työttömyydellä on tutkimusten mukaan selkeä vaikutus työttömän elämänlaatuun (ks. kpl 3.2.1). Tukityöllistämisen tavoitteita ovat muun muassa pitkien työttömyysjaksojen katkaiseminen ja työmarkkina-aseman parantaminen. Tukityöllistämällä pyritään myös ehkäisemään työttömien syrjäytymistä ja työttömyyteen liittyvää elämänlaadun alenemista (kts. kpl 1.3). Voimaantumista on tutkittu ihmisen hyvinvointiin ja elämänlaatuun vaikuttavana tekijä. Tukityöllistymisen myötä tapahtuvia elämänlaadun muutoksia voidaan arvioida voimaannuttavina tekijöinä tukityöllistetyn elämässä. (Kts. kpl 3.1.)

Tutkimuksen teoreettisen viitekehyksen keskiöön on sijoitettu voimaantumisen käsite (Kuva1). Voimaantumiseen vaikuttavat tukityöllistymiseen liittyvät elämänlaadun muutokset, joiden tutkittavat pääaihealueet on kuvattu viitekehyksessä. Voimaantumisen tapahtuminen elämänlaadussa tapahtuvien muutosten kautta on tutkimuksen pää-tarkoitus.

Kuva 1. Tutkimuksen teoreettinen viitekehys

6 TUTKIMUSONGELMAT

Opinnäytetyöni tavoitteena oli saada tietoa Kotkan korttelikotiyhdistyksen tukityöllistetyiltä siitä, minkälaisia voimaannuttavia kokemuksia tukityöllistyminen oli heille antanut. Tarkoitukseni oli tutkia tukityöllistymisen myötä tapahtuvaa voimaantumista elämänlaadun osa-alueiden kautta. Tavoitteenani oli ottaa selvää, kuinka tukityöllistämisyksikö oli vaikuttanut tukityöllistettyjen terveyteen, sosiaalisiin suhteisiin, suhtautumiseen yhteiskuntaa ja tulevaisuussuuntautuneisuuteen. Haastattelin tukityöllistettyjä riippumatta iästä, kulttuuritaustasta tai työttömyysjakson kestosta.

Voimaantumista tarkastellaan seuraavien tutkimusongelmien kautta:

1. Miten tukityöllistäminen on vaikuttanut pitkäaikaistyöttömien terveyteen?
2. Miten tukityöllistäminen on vaikuttanut sosiaalisiin suhteisiin?
3. Miten tukityöllistetyn suhtautuminen yhteiskuntaan ja elinoloihin on muuttunut?
4. Mitä tukityöllistymisyksikö on merkinnyt tukityöllistetyn työelämälle ja tulevaisuussuuntautuneisuudelle?

7 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

7.1 Tutkimusmenetelmänä teemahaastattelu

Kvalitatiivisella eli laadullisella tutkimuksella haluttiin saada tietoa todellisesta elämästä ja kuvata sitä ihmisten kokemusten perusteella. Keräsin kokemuksia ja tietoja siitä, miten tukityöllistetyt kokevat elämänlaatunsa muuttuneen tukityöllistymisen aikana. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa oli merkityksellistä, että ymmärrettiin ihmisten monimuotoiset ajatukset ja tuotettiin niiden avulla mahdollisimman kokonaisvaltainen kuva tutkittavasta asiasta. Hahmottaakseen uusia asioita tutkimuksen avulla, oli huomioitava myös kokemusten taustalla vaikuttavat tapahtumat ja niiden merkitys nykypäivään. (Ks. Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2008, 157.)

Laadullisessa tutkimuksessa tiedonsaannin välineenä ei käytetty erillisiä mittareita, kuten esimerkiksi erilaisia testejä (Ks. Vilka 2005, 98). Yleisesti tutkimusaineistoksi voidaan lukea soveltuvaksi ihmisten puheet, esineet, kuvat ja tekstit. Useimmiten laadullisen tutkimuksen aineisto kerätään kuitenkin haastatteluina, jolloin haastateltava pystyy kertomaan kokemuksistaan mahdollisimman vapaasti. Tässä opinnäytetyössä tutkimusaineisto koostuu tukityöllistetyille tehtävistä teemahaastatteluista. Teemahaastattelu voidaan tehdä sekä yksilö- että ryhmähaastatteluina. Tässä opinnäytetyössä päädyttiin yksilöhaastattelujen tekemiseen. (Hirsjärvi ym. 2008, 100.)

Tiedonkeruumenetelmänä teemahaastattelu oli joustava ja ainutlaatuinen. Haastattelussa ollaan suorassa vuorovaikutuksessa tutkittavan kanssa, jolloin tutkittava oli aktiivinen osapuoli ja kykeni tuomaan tietojaan esille mahdollisimman monipuolisesti ja vapaasti. Haastattelun aikana oli mahdollista vaihtaa käsiteltävien teemojen järjestystä, keskustelun kulkua mukailleen. Haastattelun aikana haastateltavaa voitiin pyytää syventämään vastauksia tarpeen vaatiessa ja haastateltavalle voitiin myös selventää haastattelukysymyksiä. Haastattelututkimuksen etuna oli, että haastatteluun voitiin valita ihmisiä, joilla oli mahdollisimman paljon kokemusta tutkittavasta asiasta. (Ks. Hirsjärvi ym. 2008, 199–202; Sarajärvi & Tuomi 2002, 76.)

Haastattelujen toteutuksen suunnitteleminen vei paljon aikaa kuten itse haastattelujen tekeminen ja litterointikin. Teemahaastattelumenetelmällä pystyin rajaamaan haastattelun aiheita siten, että kykenin myös vertailemaan vastauksia tutkimuksen alkuvaiheessa kerättyyn aiempaan teoretiseen tietoon. Haastattelututkimuksessa tuli ottaa huomioon myös virhelähteet, joita yleisesti voivat olla itse haastattelija, haastateltava tai

haastattelutilanne. Haastateltava saattoi kokea haastattelutilanteen pelottavaksi, tai hän saattoi antaa niin sanotusti sosiaalisesti suotavampia vastauksia. Myös haastattelijan ja haastateltavan erilaiset kulttuuriset taustat voivat vaikuttaa vastausten tulkintaan eikä haastateltavilta saatuja yksilöllisiä vastauksia voida yleistää suuressa mittakaavassa. (Ks. Hirsjärvi ym. 2008, 199–202.)

Laadullista tutkimusta tehdessä oli otettava huomioon kolme näkökulmaa tutkimuskohteeseen, mitä ovat konteksti, intentio ja prosessi. Kontekstilla tarkoitetaan, että tutkija huomioi mitä yhteyksiä tutkittavalla asialla on esimerkiksi sosiaalisiin ja ammatillisiin yhteyksiin. Tärkeää oli myös huomioida esiintymisympäristön vaikutus tutkittavaan kohteeseen, ja lisäksi kuvata tutkimustilannetta, jossa aineisto on kerätty. (Ks. Vilka 2005, 99.)

Intention huomioiminen tutkimuskohteessa tarkoittaa, että oli mietitty mihin haastateltava pyrkii vastauksillaan, ja mitä motiiveja vastauksiin saattoi liittyä. Prosessilla tarkoitetaan valmistumisaikataulun ja siihen kerättyjen tietojen vaikutusta tutkimusaineiston kokonaisvaltaiseen ymmärtämiseen. (Ks. Vilka 2005, 99.)

7.2 Haastattelun teemarungon laadinta

Haastattelun teemarungon laadinnan tarkoituksena oli rajata haastattelussa tutkittavan aiheen pääteemat ja alateemat. Teemarungon pääteemat muodostuivat alkuvaiheessa keräämääni teorialtietoon pohjautuen (ks liite 2). Laadittu teemarunko toimi haastattelutilanteessa suuntaa antavana muistilista, jonka avulla varmistuttiin, että tarpeelliset asiat tulivat käsitellyiksi. Teemarunko ei rajannut haastateltavia aihealueita liian tarkkarajaisiksi, jolloin tutkittavan oli mahdollista kertoa laajastikin kokemuksistaan haastateltuun aiheeseen liittyen. (Hirsjärvi & Hurme, 2010, 66 - 67.) Teemarunkoa laadittaessa otettiin myös huomioon tutkimuksen toimeksiantajan, Kotkan korttelikotiyhdistyksen, toiveet haastateltavista aihealueista.

7.3 Kohderyhmä ja otanta

Teemahaastattelututkimukseen osallistuneet ihmiset toimivat tiedonantajia ja heidän kertomistaan kokemuksista tulkittiin syvempiä merkityksiä. Nämä merkitykset vaikuttivat sellaisiin asioihin, joita ei voitu havainnoida välittömästi vaan ne vaativat laajempaa tarkastelua ja yksityiskohtien läpikäymistä. (ks. Vilka 2005, 98.) Tutkimukseen osallistuvat ihmiset valittiin tarkoituksenmukaisesti, jotta heillä oli tutkimuksen aiheeseen liittyviä yhdistäviä tekijöitä, kokemuksia asiasta tai muuten tutkimukseen

liittyvää asiantuntemusta. Oli tärkeää varmistua siitä, että tutkittavien kokemukset olivat varmasti itse koettuja, eivätkä kokemuksia, joita he olivat kuulleet muiden kohdanneen. (ks. Vilka 2005, 114–115.)

Tässä opinnäytetyössä haastateltavien valinta tapahtui Korttelikodeissa toimivien esimiesten avustuksella ja muutama haastateltava ilmoittautui heti vapaaehtoiseksi. Haastattelut tehtiin rajaamatta kohderyhmää tarkasti esimerkiksi iän tai työsopimuksen perusteella, mikä mahdollisti yleiskatsaus-tyyppisen tarkastelun tukityöllistettyjen kokemuksiin. Haastatteluihin päädyttiin valitsemaan suomalaista kantaväestöä. Tavoitteena oli saada kuitenkin mahdollisimman monipuolinen otanta eritaustaisista tukityöllistetyistä, joilla on riittävän pitkä kokemus tukityöllistymisestä. Tarkasteltaessa tukityöllistettyjen työttömyyteen johtaneita syitä otannan monipuolisuus onnistui. Kaikilla haastateltavilla oli myös vähintään yli puoli vuotta kokemusta tukityöllistymisestä, mikä oli riittävä aika. Toiveena oli saada tasapuolisesti eri-ikäisiä haastateltavia, mutta haastatteluun osallistui kuitenkin iältään suurimmaksi osaksi yli 50-vuotiaita. Tämä selittyy osittain sillä, että nuoria tukityöllistettyjä ei ole niin paljon Korttelikodilla.

7.4 Haastattelujen toteutus

Haastattelut toteutettiin Kotkan korttelikotiyhdistyksen tiloissa joulukuun tammikuun aikana vuosien 2013- 2014 vaihteessa. Ennen haastatteluja jokaiseen korttelikotiin lähetettiin toiminnanjohtajan avustuksella haastattelututkimuksesta kertova saatekirje. Saatekirjeessä esittelin aiheeni ja kerroin haastattelujen toteutuksesta. Saatekirjeessä painotin myös haastatteluaineistoon liittyvää vaitiolovelvollisuutta ja haastattelujen anonyymiutta. Kävin myös henkilökohtaisesti esittäytymässä jokaisessa Korttelikodissa ja kerroin lisää opinnäytetyöni tarkoituksesta. Esittelykerroilla sain sovittua kaikki haastattelut Korttelikotien esimiesten avustuksella. Esimiehet ehdottivat tukityöllistettyjä, joilla olisi jo riittävästi kokemusta tukityöllistymisestä ja haastatteluajat sovittiin heidän kanssaan. Muutama haastateltava myös ilmoittautui saman tien vapaaehtoiseksi. Haastattelin yhteensä 13 tukityöllistettyä.

Haastattelutilanteen alussa kertosin haastateltavalle vielä haastattelun tarkoituksen, muistutin että haastattelut nauhoitetaan ja haastattelut ovat salassa pidettäviä. Kerroin myös, että haastattelu on mahdollista keskeyttää, jos haastateltava ei halua jatkaa. Ensimmäiset kaksi haastattelua toimivat esihaastatteluina, joiden avulla testasin teemaruonon toimivuutta, aihepiirien järjestystä ja kysymysten muotoilua. Esihaastattelun perusteella hylkäsin pieniä, tarpeettomaksi havaittuja, osa-alueita pois teemojen sisäl-

tä. Esihaastatteluista saamani aineisto oli kattavaa, joten pystyin hyödyntämään sen tutkimusmateriaalina.

Haastattelujen onnistumisen kannalta oli tärkeää valita rauhallinen paikka, jossa haastateltava pystyi keskittymään vain haastatteluun ja kertomaan kokemuksistaan vapautuneesti. Nauhoitin kaikki haastattelut, jolloin haastattelun aikana ei jäänyt turhia taukoja keskustelujen kirjaamisen vuoksi, ja aikaa jäi myös havainnoida keskusteluun sisältyviä mahdollisia erityispiirteitä. (ks. Hirsjärvi & Hurme 2010, 72, 91–92.) Haastattelut kestivät noin 20 minuuttia – tunnin. Kahdessa haastattelussa, jouduimme keskeyttämään haastattelun hetkeksi ulkopuolisten käydessä haastattelutilassa. Jokaisen haastattelupäivän jälkeen kirjoitin ylös huomioita haastattelutilanteista, jotta mahdolliset erityispiirteet oli helpompi palauttaa myöhemmin mieleen.

Haastattelijana oli tärkeää osoittaa luottamuksellisuutta ja puolueettomuutta haastateltavaa kohtaan. Haastattelutilanteessa oli tärkeää osoittaa kiinnostusta haastateltavan kokemuksia kohtaan ja olla aktiivinen haastattelija. Haastattelutilanteessa pyrin pitämään yllä keskustelunomaistailmapiiiriä, jossa kommunikaatio on vaivatonta ja vapautunutta. Haastattelujen sujuvuuden takaamiseksi opettelin teema alueet ulkoa ja mietin miten kysymykset muotoilisi tarpeeksi avoimiksi. Haastattelutilanteessa oli muistettava pitää keskeisenä tutkittavan aiheen tarkastelu luontevan tutkijan roolin kautta. (ks. Hirsjärvi & Hurme 2010, 96–97.)

7.5 Laadullisen aineiston sisällönanalyysi

Teemahaastattelujen aineisto purettiin sisällönanalyysillä, joka on laadullisen tutkimuksen perusanalyysimenetelmä. Laadullinen analyysi voidaan jakaa induktiiviseen (yksittäisestä yleiseen) ja deduktiiviseen (yleisestä yksittäiseen) päättelyn logiikkaan. Useimpien tutkimuksen analysointiprosessissa käytetään myös abduktiivista päättelyä, jolloin päättelyä ohjaa jokin teoria tai johtoajatus. (Sarajärvi & Tuomi 2009, 91, 95, 100.)

Aineiston sisällönanalyysiä ohjaa alkuvaiheessa keräämäni teoria ja sen myötä muodostuneet teemat, minkä johdosta sisällön analyysi oli teorialähtöinen. Teorialähtöisessä sisällönanalyysissä aineisto järjestäytyy valikoitujen teemojen sisään. Analyysi aloitetaan muodostamalla analyysirunko, joka voi olla väljä tai tarkasti rajattu. Väljä analyysirunko mahdollistaa analyysirungon ulkopuolelle jäävän aineiston käsittelyn. Tarkasti rajatussa analyysirungossa kerätään vain runkoon sopiva aineisto. (ks. Sarajärvi & Tuomi 2009, 97 - 98, 113.)

Analyysivaihe lähti liikkeelle haastattelunauhojen tarkalla litteroinnilla. Litteroituun materiaaliin lisättiin heti tunnisteet jokaiselle haastateltavalle (H1 - H13), jolloin nauhoitettuun aineistoon olisi tarpeen vaatiessa helpompi palata ja haastateltavan tunnistamattomuus säilyi. Litteroitua aineistoa kertyi yhteensä 67 sivua. Luin litteroitua aineistoa läpi, jotta saisin hyvän kokonaiskuvan aineistosta.

Litteroituun aineistoon perehtymisen jälkeen voitiin kerätä analyysirungon luokkiin liittyviä vastauksia. Tämän jälkeen vastaukset jaettiin teemoittain omiksi tiedostoiksi ja alettiin pelkistää alkuperäisiä ilmaisuja. Ilmaisut taulukoitiin ja jaettiin ylä- ja alaluokkiin, mikä helpotti havaitsemaan toistuvat ilmiöt. Taulukointiprosessia havainnollistaa taulukko 1. (ks. Tuomi & Sarajärvi 2009, 109- 112, 114- 115.).

Taulukko 1. Esimerkki aineiston pelkistämisestä ja luokittelusta

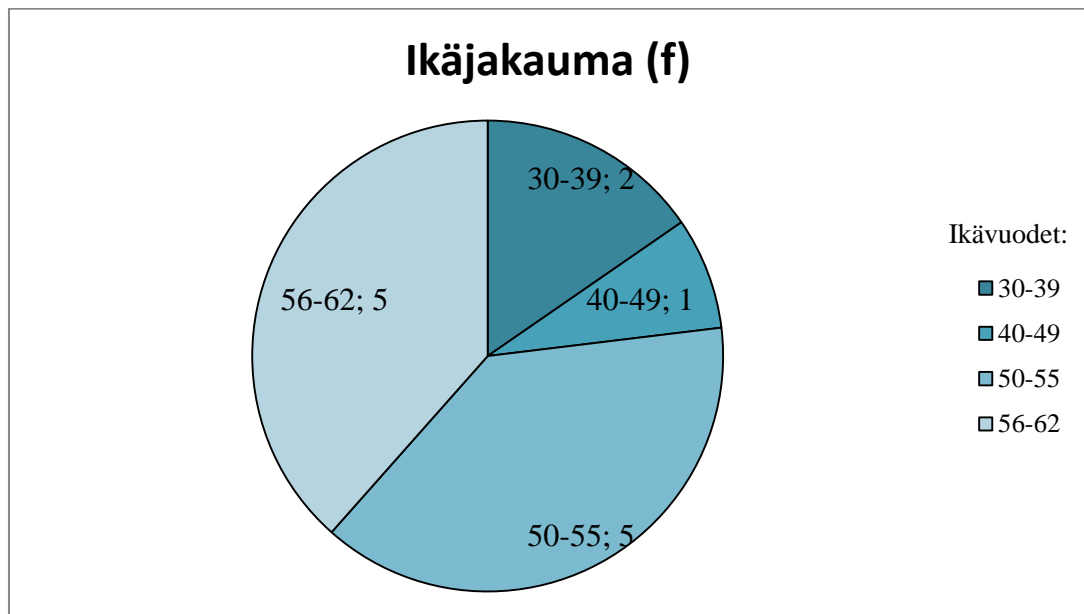
Alkuperäinen ilmaisu	Pelkistetty ilmaisu	Alaluokka	Yläluokka
<i>"Mä oon äitiin ja mummoon ehkä eniten yhteydessä."</i> H3	Äiti ja mummo	Lähipiiri	Sosiaaliset suhteet
<i>"No sanotaan nyt ainakin et ihan noi sukulaiset pitää sitä hyvänä asiana ainakin."</i> H5	Sukulaiset pitää hyvänä	Lähimmäisten suhtautuminen tukityöllistymiseen	
<i>"No tietys työkokemust on tullu lisää, mut niin voi ne tietyst olla hieman paremmat."</i> H10	Lisää työkokemusta, mahdollisuudet parantuneet	Tukityöllistymisen vaikutukset mahdollisuuksiin	Työelämä
<i>"En usko, kotona oisin varmaan."</i> H9	Kotona	Muut mahdollisuudet Korttelikodin sijaan	

Sisällönanalyysillä kuvataan aineiston sisältöä sanallisesti ja tehdään siitä johtopäätöksiä. Johtopäätökset syntyivät tekstin tulkinnan avulla. Aineisto järjestetään tiiviiseen muotoon ja tulokset pyritään tuomaan esiin selkeästi. (ks. Sarajärvi & Tuomi 2009, 103, 106.)

8 TUTKIMUSTULOKSET

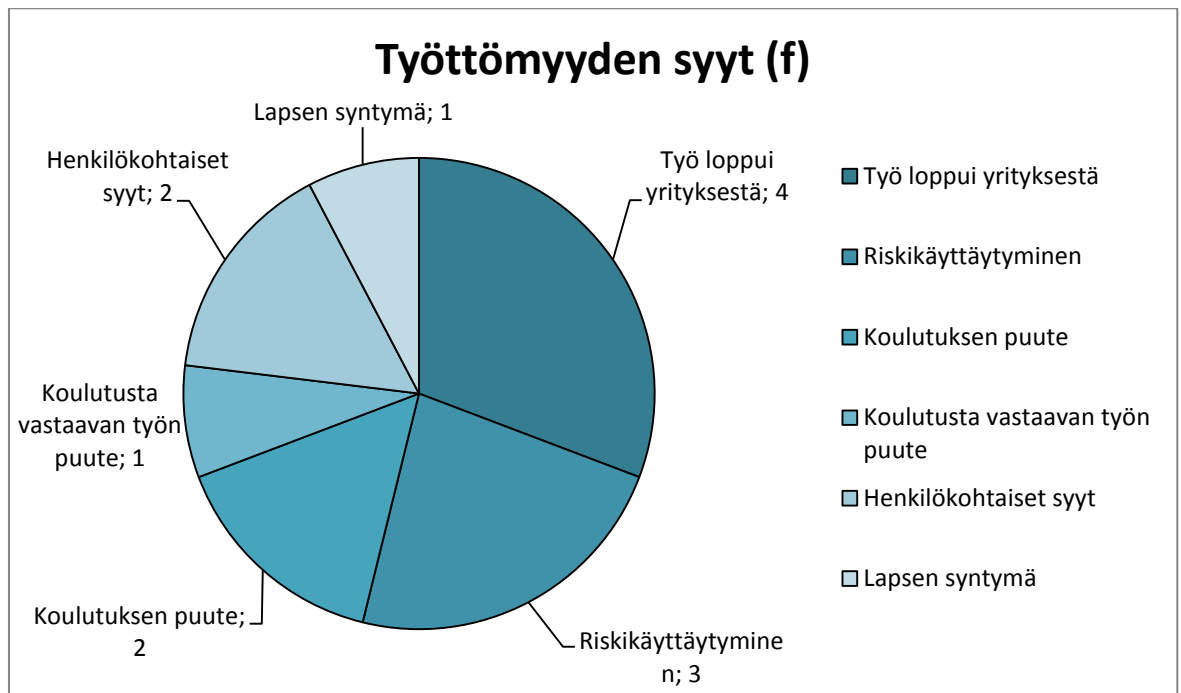
8.1 Taustatiedot

Haastattelututkimukseen osallistui 13 henkilöä, joista naisia oli seitsemän, ja miehiä kuusi. Haastateltavat olivat iältään 31- 62-vuotiaita. Suurin osa haastateltavista oli yli 50-vuotiaita. Alle 50-vuotiaita haastateltavia oli kolme. Haastateltujen ikäjakaumaa havainnollistaa kuva 2. Haastateltavista kuusi oli ensimmäistä kertaa työllistettynä Korttelikodilla. Lopuilla haastatelluista oli takanaan yksi tai useampia jaksoja Korttelikodilla. Haastatelluilla oli takanaan erilaisia työtaustoja vuosikymmenien työkokemuksesta työkokemuksen puutteeseen. Kuusi haastatelluista kertoi menneisyyteen kuuluvan useita pätkätöitä ja työttömyysjaksoja. Näistä kuudesta henkilöstä viisi oli ollut myös aikaisemmin Korttelikodin jaksolla töissä.

Kuva 2. Haastateltujen ikäjakauma (N=13)

Yleisin syy työttömyyteen ajautumiseen oli toiminnan loppuminen työtä tarjonneessa yrityksessä, jonka seurauksena kokemusta vastaavaa työtä ei ollut enää löytynyt. Seuraavaksi yleisin syy työttömyyteen oli riskikäyttäytyminen, johon liittyi joko alkoholi, huumeet tai rikokset. Muita syitä olivat koulutuksen puuttuminen, koulutusta vastaavan työn puuttuminen, lapsen syntymä tai muut henkilökohtaiset syyt. Kuva 3 havainnollistaa erilaisten työttömyyden syiden yleisyyttä haastateltujen keskuudessa.

Kuva 3. Työttömyyden syyt

8.2 Koettu terveys

Haastattelussa tiedustelin tutkittavilta, minkälaiseksi he kokevat terveydentilansa ja onko terveydentilassa tapahtunut muutoksia tukityöllistymisjakson aikana. Kysyinkin myös terveyteen vaikuttavista riskitekijöistä, itsestään huolehtimisesta ja yleisestä arjen sujumisesta. Haastatteluun osallistuneista puolet totesi **terveydentilansa** hyväksi. Loput osallistuneista eivät kokeneet terveydentilassaan olevan suurempia ongelmia ja osa heistä piti terveydentilaansa vähintään kohtuullisena. Haastatelluista seitsemän kertoi sairastavansa jotakin **fyysistä sairautta**, mutta vain neljä heistä totesi sairauden rajoittavan työntekoa. Kaikki työntekoa rajoittavat sairaudet olivat tuki- ja liikuntaelämistön sairauksia. Korttelikodilla työtehtäviä oli kuitenkin jaettu tukityöllistettyjen työkyvyn sallimissa rajoissa. Haastateltavat totesivatkin, että hyvän työnjaon ansiosta työtehtävät eivät olleet pahentaneet sairauksien oireita. Muita yleisimmin todettuja sairauksia haastatelluilla olivat verenpainetauti, astma ja allergiat. Usein sairaudet pysyivät kurissa lääkehoidon ja kontrollien avulla. Kolmasosa kertoi kärsivänsä uniongelmissa:

”Mie voin oikeen hyvin, mie vaan nukun kyl tosi huonosti. Mie saatan nukahtaa. Mie käyn nukkumaan tos yhentoist aikaan, sit mie herään tunnin välein suurin piirtein. Mut mul on vähä nyt noit huolii ja murheit ,

mut ei niinko mitään mistä ei selviäis. Sanotaanko et se on näitä rakkausasioita.”(H12)

Psyykkisestä terveydestä kysyttäessä usea haastateltava kertoi, että ajoittain on mieltä painavia huolia, mutta kuitenkin masennusta. Monella osallistuneista oli menneisyydessään tapahtunut vaikeita asioita, joista selviäminen on auttanut nykyisten huolien käsittelemisessä. Useimmiten apu huolien käsittelemiseen oli vertaaminen voitettuihin vaikeuksiin, huolien jakaminen puhumalla ja liikunta.

Masennuksesta kärsi tai oli kärsinyt jossain vaiheessa elämäänsä alle puolet tutkimukseen osallistuneista. He, joille masennus oli haastatteluhetkellä ajankohtainen, kertoivat tukityöllistymisjakson osittain helpottaneen oloa, mutta toisaalta päivät olivat myös väsyttäviä. Väsyminen ei kuitenkaan ollut niin kuluttavaa, että töihin ei olisi halunnut tulla. Muutama haastateltava totesi Korttelikodille pääsyn olleen todellinen pe-lastus hyvinvointinsa kannalta. Muita mielenterveydellisiä sairauksia ei mainittu masennuksen lisäksi:

”... mä oon sivust joutunu kattomaan masentunutta ihmistä niinku ihan lapsesta asti ni sit niinku osaan sen sillai niinku erottaa. Ja mut sitten ku tuli töihin ja sit ku mul itellään huomasi et niinku oli vähä masentunu ni tuli niinku töihin ni se meni niinku ohi.”(H3)

”No täytyy myöntää et jos miä en ois päässy töihin silloin vuoden lopussa, et mä sain tietää et mä pääsin töihin, oisin aika varmasti hauta-arkussa.”(H4)

Haastateltavista yhdeksällä ei ollut ongelmia **riskitekijöiden** kuten alkoholin tai päihdyttävien aineiden kanssa. Alkoholia käytettiin silloin tällöin viikonloppuisin tai ei ollenkaan. Loput totesivat, että alkoholin käyttö on tällä hetkellä hallinnassa vaikka lähihistoriassa, ennen tukityöllistymistä, alkoholismi on ollut suuri ongelma. Osa alkoholin riskikäyttäjistä oli valinnut täyden raittiuden, ja osa oli pystynyt rajaamaan käytön vain viikonloppuihin. Tärkein edellytys raittiina pysymiselle tai alkoholin käytön rajaamiselle oli työpaikka Korttelikodilla. Muita mainittavia edellytyksiä olivat lähimmäisten ja työkavereiden tuki se, että on tuntenut itsensä hyödylliseksi sekä AA-klinikalta saatu tuki. Raittiina pysyminen oli vaikuttanut muihin sairauksiin positiivisesti, esimerkiksi niin, että lääkitystä oli voitu vähentää. Muutama tukityöllistetty kertoi vuosia sitten haitanneista päihdeongelmista, joista selviytyminen oli vaatinut ko-

vaa tahdonvoimaa ja korvaavan tekemisen keksimistä. Menneisyyden päihdeongelmat olivat haitanneet silloin myös työelämää:

”Ja alkoholin takii mie oon niist kaikist työpaikoist niinku tavallaan kenkää saanukki. Sehän on ollu iso ongelma, vuoskausii oli.”(H6)

” Ja sillon mä päätin, että tosin että mennää päivä kerrallaan, mutta sillon mä päätin, että tän homman mä hoidan kyllä kunnialla kotiin, että tää ei lopu enää sitte siihen ryyppyputkeen ja nyt se on tähän asti pitäny.”(H8)

Muita koettuja riskitekijöitä terveydelle olivat tupakointi ja ylipaino. Yli puolet osallistuneista tupakoi. Tupakoinnin määrässä ei ollut tapahtunut muutoksia jakson aikana.

Lähes kaikki **pitivät tärkeänä** nykyisen terveydentilansa ja toimintakykynsä säilyttämistä. Yhtä poikkeusta lukuun ottamatta kaikki kertoivat jaksavansa huolehtia hyvin terveydestään ja arkisten asioiden hoidosta. Muutama koki ajoittain, että omien kotitöiden hoito oli työpäivän jälkeen puuduttavaa.

Itsestään huolehtimiseen moni yhdisti liikunnalliset harrastukset. Työpäivän lisäksi liikunnalliset harrastukset todettiin monesti myös arjen rytmittäjiksi. Monelle arkea rytmittävä tekeminen oli tärkeä ja hyvä asia itsestään huolehtimisen kannalta. Muutama oli epäillyt työhön palaamisen tuottavan vaikeuksia totuttuun vapaampaan rytmiin, mutta muutos oli tapahtunut jouhevasti:

”Joo sitä se kyl, et sit saa niinku sen rytmin ja niinku ei välttämät tuu tehtyy mitään tyhmää.”(H3)

”Tekemistä täytyy olla. Se on yleensä niin, että toimettomuus helposti johtaa siihen et otampa tosta muutaman kaljan ni se on siinä.”(H8)

Arkena aika kului myös pakollisten kotitöiden parissa, harrastuksissa ja rentoutuessa. Muutama kuntouttavalla työsopimukselle Korttelikodille tullut oli erittäin tyytyväinen saamiinsa etuuksiin. Kaksi mainitsi kunnon kohentuneen huomattavasti jakson aikana, kun oli etuuksien avulla alkanut käymään uimahallissa. Moni kertoi työpäivän väsyttävän sen verran, että töiden jälkeen oli nukuttava päiväunet. Kuvassa 4 on esitetty vapaa-ajalla mielekkääksi koettua toimintaa. Korttelikodin tarjoamaa työtä ei kuitenkaan koettu liian rankaksi. Yleisesti pidettiin hyvänä sitä, että toisinaan on kiireisempiä päiviä ja välillä rauhallisempia.

Kuva 4. Elämänlaatua tukeva vapaa-ajan toiminta

8.3 Sosiaaliset suhteet

Sosiaalisista suhteista haastatellessa kartoitin tutkittavilta heidän lähimpiä ihmissuhteitaan ja tukiverkostoa. Kartoitin myös, olivatko ihmissuhteet muuttuneet tukityöllistymisen aikana ja miten lähipiiri oli kokenut tukityöllistymisen. Tiedustelin haastateltavilta, mitä heille merkitsi olla osallisena Korttelikodin työyhteisössä. Haastatellessani otin myös selvää, olivatko tukityöllistetyt kokeneet syrjintää tai negatiivisia asenteita tukityöllistymisen aikana.

Ihmissuhteista kysyttäessä moni mainitsi **tärkeimpänä suhteet** omiin lapsiin, sisarusiin, puolisoon ja vanhempiin. Yksi haastatelluista mainitsi, ettei ole ollenkaan tekemisissä lähimpien perheenjäsentensä kanssa ja kahdella haastatelluista ei ollut perhettä ollenkaan. Ystävyyssuhteita haastateltavilta löytyi jokaiselta, eikä kukaan maininnut erityisesti kärsivänsä yksinäisyydestä. Muutama kertoi ystäväpiirinsä olevan todella laaja. Suurimmalla osalla tärkeimpiä ihmissuhteita oli helppo ylläpitää, kun perhe ja ystävät asuivat lähellä. Muutama haastatelluista harmitteli välimatkan häiritsevän ihmissuhteita:

”Een mä yksin oo .. en vaan oo perhekeskeinen. Emmä tiedä miks.”(H4)

”Mul on lapset ja lapsen lapset. Et mun täytyy ajatella et pal mult on otettu, mut pal mul on annettukki, ja mul on hyvä työpaikka ja mul on ihanat työkaverit. Että siis niinkun aivan mahtavaa.”(H12)

Osalla ihmissuhteita oli karsiutunut iän myötä, kun elämä oli muuttunut rauhallisemmaksi. Muutama kertoi joutuneensa tietoisesti karsimaan ystäväpiiriään pysyäkseen erossa riskikäyttäytymisestä. Tukityöllistetyt kokivat, että heillä on **tukiverkko** johon voi turvautua vaikeina aikoina. Haastatelluista kolme kertoi joutuvansa tällä hetkellä toimimaan itse enemmän tukihenkilönä kuin tuen vastaanottajana vaikean perhetilanteen vuoksi. Vaikeat perhetilanteet lisäsivät myös painetta jaksaa henkisesti ja pysyä positiivisena. Työpaikalle tuleminen ja kotoa poistuminen helpotti ja auttoi siirtämään ajatukset muualle perheongelmista. Pari haastateltavaa mainitsi Korttelikodin henkilökunnan kuuluvan heidän tukiverkkoonsa:

”.. hyvin pieni on se ystäväpiiri, koska se mejän talo on lähinnä se et nyt siellä juodaan, siis ihan urakalla on juotu viime keväästä lähtien. Ja siellä kaikki mun kaverit mitä on ni sehän tietyst erottaa meijät nyt. Ne juo ja mä en juo.”(H8)

Haastateltujen **lähipiiri suhtautui** suurimmaksi osaksi positiivisesti ja innostuneesti tukityöllistymisjaksoon. Muutaman haastateltavan lähimmäiset olivat todenneet tukityöllistymisen hyväksi siksi, että työtön pääsee ”ihmisten ilmoille”. Korttelikodilla tehtyä työtä pidettiin myös arvokkaana. Muutama kertoi, ettei lähimmiltä ollut tullut erityisemmin kommentteja tukityöllistymisen aikana. Kahdessa perheessä elämänrytmi oli muuttunut perheenjäsenen tukityöllistymisen myötä, mutta muutokseen oli sopeuduttu hyvin. Kaksi haastatelluista kertoi saaneensa ystäväpiiriltään ihmettelevää tai irvailevaa palautetta ensi alkuun:

”No sanotaan nyt ainakin et ihan noi sukulaiset pitää sitä hyvänä asiana ainakin. Hyvänä ideana, et on tälläses hommas. Äiti oli et teet oikeen hyvää työtä, vanhusten hoitoo ja muuta ,et työ autatte niitä.” (H5)

”No ei ne nyt, tai sillo alus kylhä ne vähä vinoili mut ei nyt enää sillee hirveesti. Ne on aina nähny ku on työnnelly jotain tuol kaupungil, aina tuol on joku vinoillu joskus jonku kerran mut eihän se, se on leikkimielist.”(H6)

Jokaisen Korttelikodin haastateltavat totesivat työyhteisön ja ilmapiirin erittäin hyväksi. Hyvä työilmapiiri vaikutti siihen, että joka päivä oli mukava tulla töihin ja olla osallisena Korttelikodin työyhteisössä. Muutama tukityöllistetty kertoi **työkavereilta** saadun positiivisen palautteen tuntuneen todella kannustavalta. Kaikki tukityöllistetyt olivat solmineet uusia tuttavuuksia ja muutama mainitsi saaneensa ystävän, jonka kanssa tulee pidettyä yhteyttä myöhemminkin. Vankempien ystävyysuhteiden muodostumista pidettiin kuitenkin haasteellisena, koska työllistettyjen vaihtuvuus on niin nopeaa. Sosiaalinen kanssakäyminen koettiin runsaaksi työpäivän aikana, mikä oli hyvä asia. Osa kertoi **oppineensa** keskustelutaitoja ja tullessa seurallisemmaksi. Kaksi haastateltavaa kertoi ennen olleensa ujoja, mutta jakson aikana he olivat saaneet rohkeutta ja itsevarmuutta oppiessaan seurallisuutta vanhusten ja työkavereiden parissa:

”Ja sit ku kaverit on niinku kehunu että hyvä että teit taas tälleen ni se on niinku, et joku kehuu mua jostakin ni se on ollu ihan sika siistiä!”(H4)

”No kyllähän, jos niinku kaikki työkaverithan on kavereit sillee. Ni ei tietysti voi sanoo, et on sillä taval semmonen kaveri minkä kaa on tuntenu pienest pitäen. Se nyt on erilainen juttu, mut sillee kuitenkin, no ystävi.”(H5)

Osallisuus työyhteisöön koettiin myönteiseksi monesti sen vuoksi, että yhteisö tekee hyvää ja arvokasta työtä. Avoin ilmapiiri ja hyväksytyksi tuleminen tunne menneisyydestä huolimatta oli tärkeää. Muutama haastateltava totesi työttömyyden helposti johtavan syrjäytymiseen ja sosiaalisten suhteiden kärsimiseen. Osallisuuden merkitys liitettiin myös työajan ulkopuoliseen elämään, jolloin siihen liittyi sekä myönteisiä että kielteisiä seikkoja. Kahdella myönteiset kokemukset liittyivät siihen, kuinka naapurustossa oli kannettu huolta yksilön hyvinvoinnista vaikeina aikoina. Naapuruston tuen koettiin jopa ehkäisseen syrjäytymistä:

”Mä oon sanonu niille et te ootte mun voimavarani ollu. Ja ne on tietysti nähny ku mä oon surru. Ettei jätetä tota tonne nurkkaan. Et tää on niinku yks semmonen lähde mikä mua pitää kasassa.”(H1)

Muutamalla haastateltavalla oli kokemuksia osallisuudesta irtautumisen vaikeudesta. Eräs haastateltava kertoi edelleenkin kamppailevansa, ettei ajautuisi entisiin kuvioihin. Osallisuus ja tuki jonka Korttelikodissa oli saanut kokea, oli ollut merkittävä apu uu-

den suunnan löytämisessä. Kaksi haastateltavaa koki vastuullisen työn lisänneen vastuunottoa myös omasta elämästään.

Kukaan haastateltava ei ollut kokenut **syryntää** Korttelikodilla. Syryntä yhdistettiin muutaman kerran siihen, että asiakkailta on tullut palautetta ulkomaisista tukityöllistetyistä. Kaikki asiakkaan eivät tahdo ottaa ulkomaista työntekijää ainakaan yksin kotiinsa. Korttelikodin sisällä maahanmuuttajiin suhtaudutaan kuitenkin avoimesti ja kuulumisia vaihdetaan päivittäin. Eräs haastateltava totesi että maahanmuuttajan kanssa työskennellessä, tuntuu että vastuu töiden sujumisesta on silloin hänellä. Vastuuta ei koettu kuitenkaan huonoksi asiaksi.

8.4 Suhtautuminen yhteiskuntaan

Haastateltavat kertoivat suhtautumisestaan yhteiskuntaan miettien heille tärkeitä asioita elämässä, työn ja toimeentulon merkitystä, Korttelikodin tekemän työn merkitystä ja asemaansa yhteiskunnassa tukityöllistettynä. Tukityöllistetyt kertoivat myös mitä yleisesti ajattelevat työttömän asemasta Suomessa. Kysyin myös haastateltavilta kuinka he suhtautuivat Korttelikotiin ennen jaksonsa alkua.

Haastatteluissa todettiin, että työttömyyteen ajautuminen on usein kova paikka suomalaiselle. **Työttömän asemaan** liitettiin häpeää, leimaantumista ja osittain toivottomuuttakin. Eräs haastateltava totesi, että suomalaiset eivät välttämättä edes pysty paljastamaan, kuinka pahalta työttömäksi joutuminen tuntuu. Haastatteluissa ilmeni, että työttömänä ollessaan osa oli saanut todella negatiivista kohtelua jopa lähipiiriltään. Muutama haastateltava kuitenkin kertoi, että nykyään lähipiiriinkin kuuluu niin paljon työttömiä, että työttömänä olemista ei pidetä mitenkään ihmeellisenä:

”Ne sit aina siitä huomautti, et mä oon sellanen sosiaalipummi joka ei jaksa tehdä, ei halua mennä töihin ja tälleen ni kai se tietenkä omaan persoonaanki vaikutti siinä vaiheessa. Et sit niinku alko oikeesti kuvittelee, et mä oon semmonen ihminen et mä en koskaan tee töitä. Et mä oon laiska ja alko ite vähän uskomaan siihen.”(H4)

Moni vanhempi haastateltava totesi, että ikä vaikuttaa **työn saantiin**, vaikka nuoriakin työttömiä löytyy. Työn saanti vaikeutuu jo 50 vuotta täyttäneillä, mikä oli haastateltavien mielestä selkeää ikäsyryntää. Asenne koettiin ratkaisevaksi tekijäksi siinä kuinka työttömyyden kokee, ja kuinka siitä pääsee takaisin työelämään. Oma aktiivisuus koet-

tiin myös tärkeäksi tavoitellessa työpaikkaan avoimilta markkinoilta. Takaisin työelämään pääsyn uskottiin olevan helpompaa, kun on hyvä koulutus pohja ja ammattitaitoa. Pitkä työkokemukseen ei haastattelujen perusteella ole tae työsaannille. Kotkan kaltaisella pienellä paikkakunnalla työhön ajateltiin pääsevän suhteiden avulla:

”No se riippuu vähän siitä mikä on koulutustaso ja minkä ikäinen et mitkä vanhempi oot ja jäät työttömäksi ni sitä vaikeempi vaik oisit tehny minkälaisen uran.”(H8)

”No tän ikäselles naiselles, miksei miehellekkin ehkä se voi olla vähän vaikeempaa kun on yli viikymmenen, mutta ehkä nuoremmit sit saa paremmin töitä. Vähän se siint sen kolmen vuoden aikaa ku oli työttömänä ni oli niinku sellanen olo et ei niinku minnekkään pääse.”(H13)

Monelle **tärkeimpiä asioita elämässä** olivat terveys, hyvät ihmissuhteet, työ, ja se että jotain tekemistä yleisesti. Nykyisen terveyden ja elämäntilanteen säilyttäminen nousi merkittäväksi vanhempien vastaajien keskuudessa. Nuorimmat haastateltavat mainitsivat merkittäviksi saavutuksiksi viihtyisän asunnon järjestymisen ja hyväksytyksi tulemisen. Tärkeimpien asioiden lisäksi moni kertoi unelmistaan, jotka usealla liittyvät matkusteluun tai tavoitteiden ja hyvän olon saavuttamiseen. Haastateltavat kokivat tukityöllistymisjakson auttavan haaveiden saavuttamisessa ja olemaan sellainen ihminen kuin haluaisikin olla:

”No tärkeetä on tietysti et on jonkun näkösi harrastuksii, ja työ on tietysti se on erittäin hyvä et on jotain työtä, koska ei se sit taas jos kotona istuu peukaloi pyörittelee ni istuu kattoo televisioo ni ei se oo taas sit hyvä. Siin etäännyy sit kaikesta. Sitte ne alkaa ne ihmissuhteetki pikkuhiljaa kärsii, ku majottautuu sinne kotiin. Ei sekää oo... Ja sit taas ton oman virkeyden kannaltakaan se ei oo hyvä. Siin se voi helposti hyppää joku masennus tai vastaava ku istut vaan kotona ja mieltii et ei oo mitään.”(H5)

Työnteon merkityksestä puhuttaessa muutama tukityöllistetty sanoi suoraan, että työnteko ei ole ikinä ollut heidän elämässään merkittävä asia, eikä heillä ole koskaan ollut tarvetta saavuttaa työnteolla mitään erityistä. Yksi haastateltavista myös koki, että työttömyyttä ei tarvitse pelätä, kun opettelee vain elämään tilanteen vaatimalla tavalla. Haastattelussa todettiin myös, että Suomessa työttömäksi joutuminen koetaan usein todella raskaasti, koska Suomalaisessa **yhteiskunnassa** työnteko on niin korke-

alle arvostettua. Suurimmalle osalle työnteko ja kohtuullisen toimeentulon ansaitseminen oli riittävää. **Työnteko ja palkan ansaitseminen** tarkoitti monelle myös mahdollisuutta parempaan elämänlaatuun, kun taloudellinen tilanne on vakaa ja pystyy myös toteuttamaan unelmiaan. Tukityöllistettynä ansaittu palkka oli haastateltavien mielestä hyvä lisä ja tyydytti riippumatta siitä, oliko töissä kuntouttavalla vai palkkatuella. Moni kertoi työttömänä ollessaan stressanneensa jatkuvasti tukien hakemiseen ja rahojen riittämiseen liittyviä asioita. Tukityöllistymisjaksolla ansaittu tulo oli mahdollistanut muutamalle tarpeellisten hankintojen saamisen, mikä koettiin elämänlaatua parantaneeksi tekijäksi:

”Mikää ei ahista ihmistä niin paljon kuin pakollinen palkkatyö ja vakituinen työsopimus. Mie oon täysin negatiivinen persoona näitten työttäjien suhteen. Mie voin tehdä töitä, mie rakastaisin tehdä töitä pätösopimuksilla, määräaikailla, kun mie tiään et kumpikin pääsee eroon toisistaan silloin kun ne haluaa.”(H11)

”Tosi paljonhan se merkitsee, onhan se tärkeimpiä asioita ihmiselle, ettei kokoajan tarvii pelätä riittääkö rahat ja laskee niitä euroja.”(H9)

Haastateltavat kertoivat myös **suhtautumisestaan Korttelikotiin** ennen jaksoa ja siitä, miten suhtautuminen oli muuttunut jakson aikana. Muutama haastateltavista kertoi, ettei heillä ollut kovinkaan paljon tietoa Korttelikodin toiminnasta ennen tukityöllistymistä, ja osa ei ollut tiennyt Korttelikodista ollenkaan. Tieto perustui lähinnä kuulopuheisiin. Kuulopuheiden perusteella kolmella haastateltavista oli negatiivisiakin ennakkoluuloja, jotka kuitenkin olivat osoittautuneet täysin vääriksi työn alettua. Pari haastateltavaa uskoi, että moni ulkopuolinen varmasti ajattelee negatiivisesti Korttelikodista, kun ei tiedä minkälaista toiminta oikeasti on:

”Ja täällä on kaikki ns. juopot ja kaikki muutkin ja kyllä oli totuus toisella tavalla. Et kyl nää niinku nauro kun mie sit raotin ovea ja sanoin et voiha sitä nyt tietys jäädäkkin. Et mikään kiire oo pois lähteekkää.”(H11)

”Noo kyl se silloin alkuu, kun se tuli silloin 2009 joulukuus se lappu työttäjien välityksestä et Korttelikotiin, ni mie aattelin et mie en perkelee kenenkään nurkkii rupee mummoilla siivoamaan, mutta se jotenki muuttu sitte. Alko uppomaan sillee, et tää on niin vapaata hommaa.”(H6)

Korttelikodin tekemä työ ja merkitys osana sekä työttömien että vähävaraisten vanhuksien auttamista koettiin yhteiskunnallisesti ajateltuna todella suureksi. Tukityöllistetyt

tunsivat tekevänsä hyödyllistä ja arvokasta työtä. Muutama kertoi **oppineensa** vastuullisuutta vanhusten auttamisen kautta. Moni kertoi myös olevansa huolissaan siitä, miten kävisi jos Korttelikotia ei olisi:

”No täähän on tota siis hieno laitos. Täs on varmaan tällanen winwin-win-tilanne.”H2

”Siinä mielessä ideologisestikin tää sopii mulle tää duuni, ku yhteiskunnan parastahan täs tehdään. Tunnen tekeväni hyvää työtä. Ainakin paljon parempaa ku joskus.”(H2)

”Tää työpaikka on näille ketä meilläkin on töissä, ni se on osalle se on elinehto joko terveyden tai päihteettömyyden tai olkoon nyt rahan tai minkä takii tahansa. Täs alueella. Tai sopeutumisen. Maahanmuuttajille se on erittäin tärkeä, koska ne pääsee sit niinku tasavertasena.”(H11)

”Mut tosiaan et kuka sen luona kävis. Tää on niille semmonen elämäs kiinnipitävä liima monelle.”(H11)

8.5 Tulevaisuussuuntautuneisuus

Haastateltavat kertoivat minkälaisia vahvuuksia ja heikkouksia heillä oli työelämän kannalta, ja oliko näissä henkilökohtaisissa ominaisuuksissa koettu muutoksia jakson aikana. He pohtivat myös missä asioissa he haluaisivat kehittyä, ja mitä he olivat erityisesti oppineet jakson aikana. Opittujen asioiden ja haaveiden pohjalta haastateltavat kertoivat, minkälaisia suunnitelmia heillä on tulevaisuudessa työskentelyn kannalta.

Kaikki haastateltavat pystyivät mainitsemaan itsestään heikkouksia ja vahvuuksia. Jakson aikana huomattuja uusia **vahvuuksia** olivat itsevarmuuden lisääntyminen, sosiaalisuuden lisääntyminen, organisointikyvyn kehittyminen, vastuuntuntoisuuden lisääntyminen, ihmistuntemus ja kunnan koheneminen. Muutama mainitsi **heikkoudekseen** lyhytpinnaisuuden. Kunnianhimo, kärsivällisyys ja atk-aidot olivat asioita, joissa muutama haluisi vielä **kehittyä**. Monelle oli kuitenkin vaikeaa mainita, missä haluaisi kehittyä. Työ korttelikodilla oli monella niin hyvin hallussa, etteivät tukityöllistetyt osanneet kertoa, miten he voisivat siinä vielä kehittyä lisää.

Korttelikotijakson vaikutuksesta yksilön **työmarkkina-aseman muutokseen** oltiin montaa mieltä, vaikka kokemus olikin yleisesti ollut positiivinen kaikille. Viisi koki jakson ehdottomasti hyödylliseksi tulevan työelämän kannalta. Muutama haastateltava oli hieman epäröivä, mutta ei pitänyt jaksoa hyödyttömänä työelämän kannalta.

Paljon ratkaisee se, kuinka aktiivinen on itse jakson jälkeen ja onko hyödyntänyt ajan Korttelikodilla mahdollisimman hyvin. Suoritetun tietokoneajokortin, hygieniapassin ja pyörätuolikoulutuksen uskottiin vaikuttavan positiivisesti tulevaan työllistymiseen. Korttelikodilta saatu työkokemus koettiin hyödylliseksi, mikäli aikoo suuntautua hoi-va-alalle tai henkilökohtaiseksi avustajaksi.

”Ehkä joo, ainahan kaikki uus kokemus on hyvästä. On se varmaan pa-rempi, ku että olis vaan ollu kotona kokoajan, et on jotain tehny. Kyl se varmast on parempi niin.”(H13)

Kaksi haastateltavaa totesi, ettei usko jakson parantaneen työllistymismahdollisuutta. Toinen heistä totesi ”tukityöllistetty” määritelmän työllistymisen kannalta negatiiviseksi:

”No niin kauan esimerkiks jos siin lukee työkokeilu, työharjoittelu ni se on aivan pelkkää plussaa. Mut se, että jos siin lukee pelkkä se tukityöllis-tetty ni se on sellanen sanahirviö, mikä pitäs oikeesti niinku kieltää lail-la.”(H11)

Korttelikodille pääsy oli antanut monelle haastateltavalle ainakin väliaikaisesti uuden elämänsuunnan. **Muita vaihtoehtoja** pohtiessaan muutama arveli, että olisi voinut päästä, tai ainakin yrittää päästä, kaupungin kunnossapitopuolelle töihin mikäli Kortte-likodille ei olisi päässyt. Kahdella henkilöllä olisi ollut mahdollisuus työllistyä muual-le, mutta heidän elämäntilanteessaan työ olisi ollut vielä liian raskasta. Useampi kuin puolet uskoi, että ilman Korttelikotia he olisivat luultavasti edelleen kotona. Osa arve-li, että kotiin jääminen olisi ollut pahin vaihtoehto ja mahdollisesti huonontanut ter-veydentilaa. Muutama kuitenkin ajatteli, ettei kotiooloissakaan olisi jäänyt täysin toi-mettomaksi vaan keksinyt jotain vaihtoehtoista puuhaa:

”Kaupungin ehkä jotain jonkunnäköst kunnossapitoo tai jotain vastaa-vaa. Jotain talonmiehen hommaa. Tai sit jos ei ois töissä missään ni to-dennäkösest mököttäis kotona vaan. Se ei ois kyllä hienoa se.”(H5)

Haastateltavat kertoivat mitkä tekijät heitä **motivoivat** työntekoon. Yleisimmin mai-nittu oli palkka, itsensä hyödylliseksi tunteminen, työn teon sosiaalinen puoli, vastuun saaminen ja hyvin tehdystä työtä saatu palaute. Työhön motivoi myös se, että työsken-teleillä pystyy säilyttämään tietyn rytmin elämässään. Korttelikodilla työskentelyyn motivoi eniten hyvä työyhteisö ja mielekkäät työtehtävät:

”Ykshän on mikä on tietty varmaan kaikil ni se palkka. Tietty jos on iso palkka ni sitähan tekee melkeen mitä vaan. Mut ei siinä et työhän on sitä et jos on järkevä työ ni ei siit tarvii maksaa miljoonaa.”(H5)

Tulevaisuuden suuntia pohtiessaan nuorimmat kertoivat haaveammateistaan ja toteivat koulutukseen hakeutumisen vielä mahdolliseksi. Vanhemmat haastateltavat kokivat koulutukseen hakeutumisen ikänsä puolesta merkityksettömäksi. Korkea ikä koettiin merkittäväksi haitaksi jatkotyöllistymistä ajatellessa. Kaksi haastateltavaa oli harkinnut eläkkeelle jäämistä korkean ikänsä vuoksi, mutta myös vapaaehtoistyön tekemistä pidettiin vaihtoehtona tulevaisuudessa. Pari muutakin haastateltavaa piti vapaaehtoistyötä Korttelikodille mahdollisena, ellei muuta työtä löytyisi. Vapaaehtoistyöhön haluttiin, jotta elämänrytmi säilyisi ja ei syrjäytyisi ollessaan toimeettomana kotona.

”Kiva tänne ois palata jos ei mitään muuta löydy. Ja ainahan tänne on mahdollisuus sit tulla vapaaehtoseks työntekijäks.”(H13)

Monella oli jonkinlaisia tulevaisuuden suunnitelmia, mutta ei vielä varmuutta siihen mihin hakeutuu jakson jälkeen. Muutama tukityöllistetty kertoi suuntaavansa luultavimmin hoiva-alalle Korttikotijakson jälkeen. Kiinnostusta löytyi myös tietotekniikka-aloille, mutta luottoa alalle työllistymiseen ei ollut. Mahdollisuutena pidettiin myös henkilökohtaisen avustajan paikkaa, jota tukityöllistetyille haastattelujen perusteella useimmiten suositellaan. Muutama haastateltava toivoikin, että saisi enemmän vaihtoehtoja johon olisi mahdollista suuntautua jatkossa. Haastatteluissa ilmeni myös toive siitä, että Korttelikodilla kartoitettaisiin enemmän haaveammatteja ja kiinnostusta eri aloja kohtaan:

”Oikeesti ihminen joka tulee tässä, käy ihmisten luona siivoomassa tekee kotisiivouksii. Se hoivaa.. sil voi oikeesti olla unelma matka-oppaan hommast. Unelma kaupanmyyjän hommast... pienii unelmii helppo toteuttaa. Löytyy lyhkäsii koulutuksii. Et ei sais mennä niin kapea-alasesti sillä mihin ohjataan.”(H11)

9 YHTEENVETO TULOKSISTA

Tulosten perusteella haastateltavilla ei ollut suurempia terveysongelmia ja puolet koki terveyden tilansa hyväksi. Alle kolmasosalla oli työkykyä rajoittava sairaus, jonka oireet eivät olleet kuitenkaan pahentuneet hyvän työnjaon ansiosta. Osa koki yleisen vointinsa ja kuntonsa kohentuneen jakson aikana. Tukityöllistymisjakso oli myös auttanut pysymään raittiina ja hillitsemään alkoholinkäyttöä. Työn tekeminen oli lisännyt vastuunottoa omasta elämästään ja työkykyisenä pysymisestä. Korttelikodin työyhteisöltä, lähipiiriltä ja ammattiauttajilta saatu tuki koettiin merkittäväksi riskikäyttäytymisen hallinnan kannalta.

Usea tukityöllistetty oli oppinut aiemmin voitettujen vaikeuksien kautta keinoja käsitellä huolia ja alakuloisuutta nykyhetkessä. Haastateltavat, jotka kärsivät masennuksesta kertoivat jakson helpottaneen oloa. Muutama haastateltava koki voivansa unohdtaa perhehuolet työpaikalle tullessaan. Osa koki työpäivät ajoittain väsyttäväksi, mutta suurimmalla se ei tuottanut ongelmia arjen hallintaan. Työpäivän vaikutus arjen rytmittämiseen koettiin positiivisena asiana.

Sosiaalisissa suhteissa oli tapahtunut muutoksia jakson aikana. Raittiina pysymiseen pyrkineet olivat joutuneet karsimaan joitakin ihmissuhteitaan jakson aikana. Ihmissuhteiden karsiminen oli tehnyt hyvää. Kaikki kertoivat saaneensa työyhteisöstä uusia kavereita ja yleisesti sosiaalisen kanssakäymisen koettiin lisääntyneen positiivisesti jakson aikana. Muutama kertoi oppineensa vuorovaikutustaitoja ja itsevarmuuden lisääntyneen. Pääosin haastateltujen lähipiiri oli ottanut jakson vastaan erittäin positiivisesti. Pari haastateltavaa oli kuullut alkuun leikkimielistä vitsailua tukityöllistymisestäään.

Kuvassa 5 on yhteenveto terveydentilassa ja sosiaalisissa suhteissa tapahtuneista voimaantumista tukevista muutoksista:

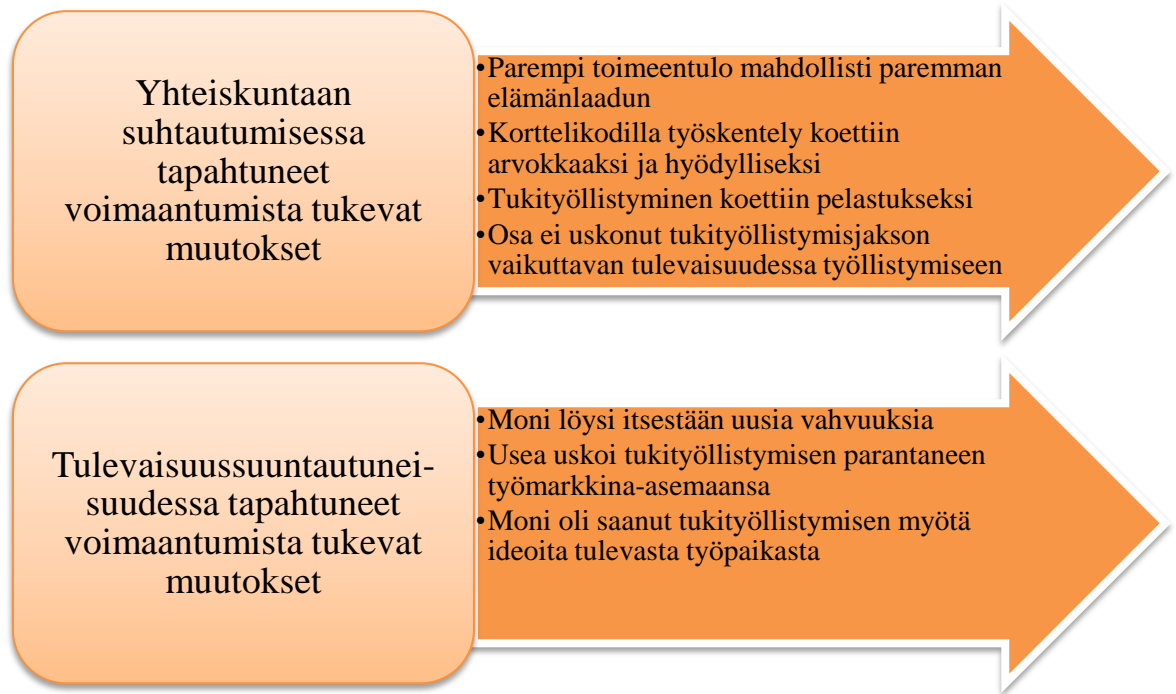
Kuva 5. Yhteenveto voimaantumista tukeneista terveydentilassa ja sosiaalisissa suhteissa tapahtuneista muutoksista

Tukityöllistyminen oli mahdollistanut osalla henkilökohtaisten tavoitteiden ja hyvän olon saavuttamisen. Muutamalle työnteko ei ollut elämän merkittävimpiä asioita, mutta sen kautta saadulla toimeentulolla oli pystytty parantamaan elämänlaatua.

Muutamilla haastatelluista oli ollut Korttelikotia kohtaan negatiivisia ennakkoluuloja, jotka olivat karisseet heti paikkaan tutustumisen jälkeen. Tukityöllistetyt pitivät Korttelikotien olemassaoloa erittäin tärkeänä ja tunsivat siten itsekin tekevänsä arvokasta työtä. Lähes puolet uskoi hyötyvänsä Korttelikodin jaksosta tulevaisuuden työllistymistä ajatellen. Osa oli epävarma tuleeko jakso auttamaan jatkossa työllistymistä. Jakso koettiin huomattavasti paremmaksi vaihtoehdoksi kuin kotiin jääminen. Työnteon sosiaalinen puoli, palaute, palkka ja itsensä hyödylliseksi tunteminen olivat tärkeimmät työntekoon motivoivat tekijät.

Moni kertoi huomanneensa itsessään uusia vahvuuksia ja oppineensa uusia taitoja jakson aikana. Osa haastatelluista ei kuitenkaan kokenut voivansa kehittyä enää lisää Korttelikodin tarjoamassa työssä. Moni oli saanut Korttelikotijakson kautta rohkeutta suunnata hoiva-alalle. Muitakin ammatillisia haaveita löytyi ja osa toivoi Korttelikodin ehdottavan monipuolisemmin jatkovaihtoehtoja hoiva-alan lisäksi. Tulevaisuutta

työelämässä oli suunniteltu, mutta varmuutta tulevasta paikasta ei ollut suurimmalla osalla. Korkea ikä koettiin suureksi haitaksi tulevaisuudessa työllistymisen kannalta. Kuvassa 6 on yhteiskuntaan suhtautumisessa ja tulevaisuussuuntautuneisuudessa tapahtuneista voimaantumista tukevista muutoksista:

Kuva 6 Yhteenvedo voimaantumista tukeneista muutoksista suhtautumisessa yhteiskuntaan ja tulevaisuuteen

10 POHDINTA

10.1 Tulosten tarkastelu

Haastattelujen tulosten perusteella voidaan todeta tukityöpaikan saamisen, toimeentulon parantumisen ja aktiivisemmän sosiaalisen kanssakäymisen lisänsä tukityöllistettyjen tyytyväisyyttä elämäänsä. Aikaisemmista tutkimuksista löydettiin yhtäläisyyksiä tarkasteltaessa elämänlaatuun vaikuttaneita tekijöitä. Suomalaisten hyvinvointi 2010 -tutkimuksessa todettiin, että hyvä terveys, työkyky, työpaikka, riittävä toimeentulo ja perheellisyys tukevat hyvää elämälaatua. (Vaarama ym. 2010, 135 - 136, 142.) Myös Kansalaisbarometrissä (2011) todettiin että osallisuus työelämään ja merkityksellisen työn tekeminen on suomalaisille tärkeää. (Hakkarainen ym. 2011 33, 38 - 39).

Katsauksessa työttömyyden ja terveyden välisiin yhteyksiin (2008) oli monia yhtäläisyyksiä verrattuna haastatteluista saatuihin tuloksiin. Yhtäläisyydet koskivat päihteiden käytön, iän, ja mielenterveysongelmien vaikutusta työttömyyteen. Ikääntyminen koettiin yleisesti työllistymistä vaikeuttavaksi. Terveysongelmat, kuten päihteiden käyttö ja mielenterveyden ongelmat lievenivät tukityöllistymisen avulla. Katsauksessa todettiin sosiaalisen tuen ja henkilökohtaisten selviytymiskeinojen auttavan selviytymään työttömyydestä. (Aalto ym. 2008, 65.) Tukityöllistymisen myötä sosiaalinen kanssakäyminen ja tuki lisääntyivät, mikä koettiin erittäin merkittäväksi. Tukityöllistyminen lisäsi vastuunottoa omasta elämästään, mikä helpotti riskikäyttäytymisen hallitsemista.

Tutkimustulosten perusteella haastateltujen elämänlaadussa on tapahtunut muutoksia parempaan tukityöllistymisen myötä. Tukityöllistymisjakson aikana koetut myönteiset tapahtumat ja elämänlaatua parantaneet tekijät voidaan arvioida yleisesti voimaantumisprosessia tukeviksi tekijöiksi. Korttelikodin toimintaympäristö ja työyhteisö mahdollistivat voimaantumisprosessien tapahtumisen. Siitosen (1999) tutkimuksessa todettiin toimintaympäristön olosuhteiden antavan edellytykset voimaantumisprosessin rakentumiselle. (Siitonen 1999, 30 - 31.)

Haastateltavien joukossa oli henkilöitä, jotka olivat selkeästi ymmärtäneet tukityöllistymisen avulla, mikä auttaa heitä jaksamaan elämässä. Mattila (2008) on teoksessaan Voimaantumisen ydin lainannut Jones & Meleisin (1993) ajatuksen siitä, että voimaantuminen auttaa ihmistä määrittämään ja löytämään edellytyksiä, joilla ihminen pystyy selviytymään eteen tulevista haasteista, kehittymään ja lisäämään elämänsä laa-

tua (Jones & Meleis 1993, 33). Voimavaroja olivat antaneet hyväksymisen tunne, sosiaalinen tuki, tavoitteissa onnistuminen, hyvä palaute onnistuneesta työstä ja mielekäs työ.

Voimaannuttavien vaikutusten määrää ei voida tulkita yhtä suureksi kaikilla haastateltavilla, koska tutkittavilla oli hyvin erilaiset lähtökohdat ja syyt tukityöllistymisjaksole. Haastattelujen perusteella muutamalla oli voimavaroja ja uskoa omiin kykyihinsä sekä osaamiseensa. Omaa ammattitaitoa vastaavaa työtä ei ollut löytynyt lähialueelta, jonka vuoksi tukityöllistymisjakso tuntui olevan heille enemmänkin välivaihe. Elämänlaadun muutoksia ja voimaantumista ei tämän vuoksi tapahtunut välttämättä yhtä paljon kuin muilla. Korttelikodilla tehty työ oli kuitenkin antanut uusia näkökulmia ja myönteisiä kokemuksia työelämässä pysymisen kannalta.

Osalla tukityöllistetyistä tulkitsin voimaantumisprosessin alkaneen jo paljon ennen jaksoa Korttelikodilla, mutta tukityöllistyminen kuitenkin tuki sen jatkumoa. Muutamalla oli taustallaan esimerkiksi alkoholismia, rikollisuutta ja masennusta, mikä oli menneisyydessä ohjannut heidän minäkäsitystään ja toimintaansa. Näitä minäkäsityksiä olivat vahvistaneet sekä lähipiirin mielipiteet että yleiset yhteiskunnalliset käsitykset.

Alasuutari (2007) on teoksessaan käsitellyt samaistumisen, toimijan aseman ja yhteiskunnan odotuksien vaikutusta identiteettiin. Identiteetti sallii Alasuutarin mukaan muutoksen, kasvun ja kehityksen selviytymisstrategioiden kehittymisen myötä. Osalla haastatelluista selviytymisstrategioita oli syntynyt jo menneisyydessä sosiaalisen tuen ja henkisen kasvun antamien voimavarojen myötä. Sosiaalisen tuen lisääntyminen ja henkinen kasvu olivat tukityöllistymisen antamien kannustavien kokemusten kautta antaneet alun muutaman haastateltavan omalle voimaantumisprosessille ja identiteetin kasvulle. (Alasuutari 2007, 174 - 175, 178, 188 - 189.)

Tukityöllistyminen oli ollut kaikille positiivinen kokemus, jonka myötä haastateltavat olivat käsittäneet Korttelikodin yhteiskunnallisen merkityksen sekä työttömille että vähävaraisille vanhuksille. Jakso oli antanut osalle myös kipinän ja rohkeutta hakeutua jatkossa vastaavanlaisiin työtehtäviin. Jakson myötä helpottunut taloudellinen tilanne motivoi osaa myös työllistymään jatkossa.

10.2 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus

Tutkimuksen avulla pyrittiin löytämään totuus inhimillisin ja tieteellisesti hyväksytyin keinoin. Tutkimuksen tekemiseen liittyvät eettiset normit asettivat tutkimustyölle vaatimuksia, suojelivat tutkittavien oikeuksia ja ohjasivat tutkittavan tiedon julkistamista.

(Leino-Kilpi & Välimäki 2009, 361–362.) Tutkimuseettinen neuvottelukunta (2012, 3-4) on määrittänyt hyvät tieteelliset käytännöt, joiden mukaan toimimalla taattiin mahdollisimman laadukas ja eettisesti kestävä tutkimus. Näitä käytäntöjä ovat:

1. Rehellisyys, yleinen tarkkuus ja huolellisuus tutkimustyössä, tulosten tallentamisessa, esittelyssä ja arvioinnissa.
2. Tieteellisesti ja eettisesti kestävien tiedonhankinta-, tutkimus- ja arviointimenetelmien käyttö.
3. Tulosten julkaisu avoimesti ja vastuullisesti.
4. Muiden tutkijoiden julkaisuihin ja tutkimuksiin viitataan oikeaoppisesti ja heidän työnsä annetaan arvo.
5. Hankitaan tutkimusluvut.
6. Tutkijaryhmän jäsenten oikeudet, velvollisuudet, tekijyyttä koskevat periaatteet sekä vastuut, tietojen säilyttäminen ja käyttöoikeudet selvitetään ja sovitaan.
7. Tutkimukseen osallistuneet rahoittajat ilmoitetaan.

Tutkimuksen eettisyyden arvioiminen alkoi jo valittaessa tutkimuskohdetta. Tässä tutkimuksessa kohderyhmä valikoitui riittäväksi arvioidun kokemuksen ja Korttelikodin esimiesten neuvojen perusteella. Valinnan perusteella varmistuttiin, että kohderyhmältä saatiin monipuolisesti vastauksia tutkimusongelmiin. Tutkittavalle aiheelle oli selkeä tarve Korttelikotiyhdistyksen puolelta ja tutkimuksen tarkemmat tavoitteet pohdittiin yhdessä toimeksiantajan kanssa. (Leino- Kilpi & Välimäki 2009, 365–366.)

Tutkittavalle kerrottiin, mikä tutkimuksen tarkoitus on, ja että hänellä oli oikeus keskeyttää tutkimus missä vaiheessa tahansa. Tutkittaville selvennettiin myös, että hänen henkilötietonsa eivät tulisi missään vaiheessa ilmi. Haastattelumateriaalin hävittämisestä huolehdittiin asianmukaisesti, kun tarpeellinen tieto oli poimittu. Tutkittavien kanssa käytiin läpi oikeudet ja velvollisuudet, jota tutkittavana oloon liittyi. Kun tutkittavien kanssa oli käyty läpi oikeudet ja velvollisuudet, varmistettiin suostumus tutkimukseen osallistumisesta. Haastatteluissa ei ilmennyt, että haastattelukysymykset olisivat loukanneet tutkittavaa kohderyhmää. Arkaluontoisten aihealueiden käsittely ei tuottanut ongelmia haastattelutilanteessa. Osa haastateltavista kuitenkin kertoi arkaluontoisista asioista vapautuneemmin. (Leino- Kilpi & Välimäki 2009, 367.)

Haastatteluaineiston laadukkuuteen kiinnitettiin huomiota jo aineistonkeruuvaiheessa. Ennen varsinaisia haastatteluja haastatteli kävi esittäytymässä tutkittaville. Hyvin suunniteltu ja sisäistetty haastattelurunko, toimiva välineistö haastattelutilanteessa ja haastattelupäiväkirjan pito lisäsivät tutkimuksen laadukkuutta. Haastatteluista saatu aineisto litteroitiin mahdollisimman pian haastattelun jälkeen. Laadukas aineistonkeruu ja -käsittely vaikuttavat automaattisesti aineiston luotettavuuteen. (Hirsjärvi & Hurme 2010, 184–185.)

Tutkimuksessa käytettävät tietolähteet pyrittiin valitsemaan mahdollisimman monipuolisesti, jotta tulokset voitiin tulkita luotettaviksi. Tutkimukseen osallistunutta kohderyhmää ei rajattu tarkasti, mutta iältään nuorten osallistujien vähyys huomioitiin tutkimustuloksia arvioitaessa. Tutkimuksella pyrittiin kuitenkin yleiskatsaukseen Kotkan korttelikodin tukityöllistetyistä, joista suurin osa käytännössä on iäkkäämpiä työttömiä. Haastatteluilta saatiin vastauksia tutkittavasta aiheesta laadullisesti riittävästi. Määrällisesti tutkittavia saatiin riittävästi opinnäytetyölle asetettuun tavoitteeseen nähden. Puutteet tulosten määrässä ja laadussa ovat yleisesti negatiivisesti vaikuttavia tekijöitä tulosten yleistettävyyden kannalta. Tulosten analysointivaihe toteutettiin tieteellisesti luotettavasti hyödyntäen kaikki vastauksista saatu tutkimusongelmiin vastannut materiaali. Tutkimustulosten luotettavuuteen vaikuttaa yleisesti myös tutkittavien yhteistyöhalu. Kaikki osallistuneet suhtautuivat myönteisesti tutkimukseen osallistumiseen. (Leino–Kilpi & Välimäki 2009, 366–367, 369.)

Perinteinen tapa käsitellä tutkimusmenetelmien luotettavuutta tapahtuu usein reliabiliteetin ja validiteetin käsitteiden kautta. Nämä käsitteet ovat kuitenkin muotoutuneet määrällisen tutkimuksen luotettavuuden arviointiin ja siksi niiden käyttö laadullisen tutkimuksen yhteydessä kohdistuu eri tavalla. (Sarajärvi & Tuomi 2009, 136.) Laadullisessa tutkimuksessa luotettavuuden arviointiin voidaan käyttää käsitettä rakennevalidius. Arvioitaessa tutkimuksen rakennevalidiutta oli perusteltava, miten tutkijan käyttämään aineiston luokitteluun ja kuvaamiseen päädyttiin. Aineiston luokittelusta ja kuvaamisesta on kerrottu kappaleessa 6.5. Reliabiliteetti-käsitteellä voitiin arvioida tutkijan toimintaa. Tutkijan toiminnassa reliabiliteettia lisäsi se, että kaikki kerätty materiaali oli otettu huomioon ja materiaalia oli käsitelty oikein. Rakennevalidiutta lisäsi käsitteellinen johdonmukaisuus alussa hankitun teorian ja tutkimustuloksien esittämisen välillä. Tulosten pohdinnassa tuloksia verrattiin aikaisempaan tutkimustietoon. (Hirsjärvi & Hurme 2010, 189.)

Haastattelujen luotettavuutta arvioitaessa on otettava huomioon myös tutkijan kokemattomuus. Teemahaastattelun toteutustapaan syventymällä, pyrittiin kuitenkin tilanteeseen nähden takaamaan mahdollisimman laadukas tiedonkeruu. Tutkija vaikutti myös itse kerätyn tiedon tulkintaan, kun kokemuksia sovitettiin valittuihin teemoihin. Haastattelujen toteuttamisesta on kerrottu tarkemmin kappaleessa 6.4.

10.3 Kehittämisehdotukset

Kotkan Korttelikotiyhdistys sai haastateltavilta hyvää ja osittain ylistävää palautetta. Työilmapiiri on erittäin hyvä, työ koetaan hyödylliseksi ja tärkeäksi ja työntekijän voimavarat huomioidaan työnjaossa. Hyvän työilmapiirin säilyttäminen on yksi edellytys voimaantumisen mahdollistumiselle. Kotkan korttelikodin merkitys työttömien tukityöllistäjänä ja vähävaraisten vanhusten auttajana koettiin erittäin tärkeäksi.

Haastateltavien puolelta nousi muutamia ideoita, miten he toivoisivat Kotkan korttelikotien toiminnan kehittyvän. Asia, johon muutama toivoin kiinnitettävän enemmän huomiota, oli tukityöllistettyjen ammatillisten kiinnostusten kohteiden kartoitus. Kaikki viihtyivät korttelikodin tarjoamissa työtehtävissä, vaikka muuten tulevaisuuden ammattiin liittyvät toiveet eivät sivunneet mitenkään Korttelikodilla tehtyä työtä.

Huomio kiinnittyi myös siihen, kuinka paljon henkilökohtaisen avustajan työtä oli suositeltu tukityöllistetyille. Moni olikin kiinnostunut henkilökohtaisen avustajan työstä jatkossa. Tukityöllistettyjen toiveena oli kuitenkin saada monipuolisemmin vaihtoehtoja matalan kynnyksen työpaikoista. Yksi haastateltava ehdotti viikoittaista ideariihettä viikkopalaverien lisäksi. Ideariihessä voitaisiin yhdessä pohtia tulevaisuuden mahdollisuuksia ja kannustaa hakeutumaan kiinnostaviin työpaikkoihin tai koulutuksiin.

Haastattelujen perusteella vaikutti siltä, että osa oli tuntenut Korttelikodin toiminnan hyvin ja osa ei ollut tiennyt Korttelikodista mitään ennen tukityöllistymistään, tai heillä oli negatiivisia ennakkoluuloja paikkaa kohtaan. Korttelikodin toiminnasta voisi tiedottaa enemmän, mikä saattaisi laskea asiakkaiden kynnystä tulla tutustumaan Korttelikotiin. Toiminnasta tiedottamisella voitaisiin myös vaikuttaa negatiivisiin ennakkoluuloihin paikan toiminnasta.

Jatkossa tukityöllistymisen vaikutuksia voisi tutkia rajaamalla kohderyhmän työttömyyden syyn mukaan, tai sen mukaan kuinka paljon työkokemusta tukityöllistetyillä on ennen Korttelikodille tuloa. Uskon sitä kautta voitaisiin nähdä selkeämpi eroja tuki-

työllistymisen vaikuttavuudessa ja suunnata tulevaisuuden työelämään liittyvää ohjausta tarkemmin.

10.4 Tutkittava aihe hoitotyön näkökulmasta

Voimaantuminen ja elämänlaadun eri osa-alueet nivoutuvat olennaisesti ihmisen hyvinvointiin, kuten teorian tiedosta ja tutkimuksen tuloksista voitiin tulkita. Ennen opinäytetyön aloittamista ymmärrys voimaantumisen käsitteen ulottuvuuksista oli melko vähäistä. Työttömyys on ajankohtainen aihe, ja siitä aiheutuvien vaikeuksien selvittämiseen tullaan tulevaisuudessa tarvitsemaan yhä enemmän ratkaisumalleja. Voimaantumisen tukeminen tulee varmasti pysymään keinona tukea työttömiä.

Voimaantumisen käsitteeseen perehtymisen avulla pystyy hoitotyössä arvioimaan syvemmin kohtaamiensa ihmisten tarpeita. Työttömyyden aiheuttamien elämälaadun muutosten pohtiminen auttoi ymmärtämään ongelmia, joita työtön kokee tilanteessaan.

Voimaantuminen on henkilökohtainen prosessi, mutta kuten todettu se tapahtuu sosiaalisessa kontekstissa. Hoitotyössä voi kehittää omaa myös toimintatapaansa sellaiseksi, että osaisi tukea kohtaamiensa ihmisten voimaantumista ja auttaa heitä löytämään uusia voimavaroja, joiden avulla he jaksaisivat pidempää esimerkiksi työelämässä.

Tutkimuksen teorian ja tulosten pohjalta todettuna työyhteisöllä ja työilmapiirillä on suuri vaikutus työntekijän hyvinvointiin työssään. Aihealueisiin perehtyneenä voi havainnoida ja toimia voimaantumisen mahdollistumista tukevilla tavoilla työyhteisössä, jossa itse toimii.

LÄHTEET

- Aalto, A-M., Elovainio, M., Heponiemi, T., Keskimäki, I., Sinervo, T. & Wahlström, M. 2008. Katsaus työttömyyden ja terveyden välisiin yhteyksiin. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisu. Saatavissa: http://www.tem.fi/files/19508/temjul_14_2008_tyo_ja_yrittajyys.pdf [viitattu 22.10.2013].
- Aarnikoivu, H. 2010. Työelämätaidot – Menesty ja voi hyvin. Helsinki: WSOYpro Oy.
- Alasuutari, P. 2007. Yhteiskuntateoria ja inhimillinen todellisuus. Tampere:Gaudeamus kirja.
- Alila, A., Gröhn, K., Keso, I. & Volk, R. 2011. Sosiaalisen kestävyuden käsite ja mallintaminen. Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskuksen raportteja ja muistioita 2011:1. Saatavissa: http://www.stm.fi/c/document_library/get_file?folderId=3216386&name=DLFE-15314.pdf [viitattu 23.10.2013].
- Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. 2013. Joulukuun työllisyyskatsaus 12/2013. Saatavissa: http://www.kotka.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/kotka/embeds/kotkawwwstructure/20927_joulukuu.pdf [viitattu 27.1.2014].
- Filatov, T. 2013. Selvitystyö välityömarkkinoiden mahdollisuuksista tukea vaikeasti työllistyvien työelämään osallistumista ja työmarkkinoille pääsyä. Saatavissa: http://www.tem.fi/files/35574/TEMrap_7_2013.pdf [viitattu 11.3.2013].
- Hakkarainen, T., Londén, P., Luhtanen, M., Perälä, A., Siltaniemi, A. & Särkelä, R. 2011. Kansalaisbarometri 2011. Helsinki: Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto ry. Saatavissa: http://www.soste.fi/media/pdf/julkaisut/kansalaisbarometri_2011.pdf [viitattu 27.10.2013].
- Heikkilä, J. & Heikkilä, K. 2005. Voimaantuminen työyhteisön haasteena. WSOY.
- Heimola, A. 2013. Kotkan korttelikotiyhdistys ry ja yhdistyksen toimintaympäristö. Kotkan korttelikotiyhdistys ry.
- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2010. Tutkimushaastattelu- Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Gaudeamus.

Hirjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2008. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.

Hämäläinen, K. & Tuomala, J. 2006. Työvoimapolitiittinen tutkimus: Työvoimapolitiittisten toimenpiteiden vaikutusten arviointi. Työ- ja elinkeinoministeriön internetsivut. Saatavissa:

http://www.mol.fi/mol/fi/99_pdf/fi/06_tyoministerio/06_julkaisut/06_tutkimus/tpt315.pdf [viitattu 28.2.2012].

Ilmonen, K., Kerminen, P. & Lindberg, E. 2011. Työelämäosallisuuden lisääminen on yhteinen asia. Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskuksen raportteja ja muistioita 2011:4. Saatavissa: http://www.stm.fi/c/document_library/get_file?folderId=3320152&name=DLFE-15421.pdf [viitattu 22.10.2013].

Jones, P. S. & Meleis, A.I. 1993. Teoksessa: Mattila, H. 2008. Voimaantumisen ydin - Sosiaali- ja terveysalalla toimivien ihmisten mahdollisuuksia voimaantua työssään. Kuopion Yliopisto. Saatavissa: <http://www.uku.fi/vaitokset/2008/isbn978-951-27-0810-9.pdf>[viitattu 5.5.2012].

Laki julkisesta työvoimapalvelusta. 30.12.2002/1295

Leino-Kilpi, H., & Välimäki, M. 2009. Etiikka hoitotyössä. WSOY Oppimateriaalit Oy.

Lillqvist, E. 2010. Työtön suomalaisessa diskurssissa: Korpusavusteinen tutkimus työttömiä koskevista puhetavoista. Pro gradu -tutkielma. Aalto-yliopiston kauppakorkeakoulu. Saatavissa:

http://epub.lib.aalto.fi/en/ethesis/pdf/12418/hse_ethesis_12418.pdf [viitattu 5.11.13].

Moisio, P., Karvonen, S & Vaarama, M. 2010. Suomalaisten hyvinvointi 2010. Terveystieteiden- ja hyvinvoinnin laitoksen Internet-sivut. Saatavissa: <http://www.thl.fi/thl-client/pdfs/8cec7cec-5cf3-4209-ba7a-0334ecdb6e1d> [viitattu 28.2.2012].

Mylllyniemi, S. 2007. Perusarvot puntarissa – Nuorisobarometri 2007. Helsinki: Yliopistopaino.

Raunio, K. 2006. Syrjäytyminen. Sosiaalityötä kiinnostavia näkökulmia. Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto ry. Helsinki 2006.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta. 2012. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa - Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje (2012). Saatavissa: http://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/htk_ohje_verkko14112012.pdf [viitattu 15.11.13].

Työ- ja elinkeinoministeriö. 2012. Pitkään työttömänä olleiden työnhakijoiden työllistymisen esteet ja julkisiin työvoimapalveluihin osallistuminen. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 2012:15. Työ- ja elinkeinoministeriön Internet-sivut. Saatavissa: http://www.tem.fi/files/32822/TEMjul_15_2012_web.pdf [viitattu 25.5.2012]

Työ- ja elinkeinoministeriö. 2014. Työllisyyskatsaus. Työ- ja elinkeinoministeriön Internet-sivu. Saatavissa: <http://www.tem.fi/files/38564/JOULU13.pdf> [viitattu 27.1.2014]

Saikku, P. 2009. Työterveyspalvelu työllistymisen tukena. Pitkäaikaistyöttömien terveystarkastukset ja – palvelut siirtymätyömarkkinoilla. Terveiden ja hyvinvoinninlaitoksen Internet-sivu. Saatavissa: <http://www.thl.fi/thl-client/pdfs/0b1c0c86-edd3-4e4b-b3cd-d1492b5a6830> [viitattu 16.9.2013].

Sarajärvi, A & Tuomi, J. 2002. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.

Saukkonen, P. 2011. Suomalainen kulttuuri-identiteetti kotoutumisen estäjänä ja edistäjänä. Teoksessa: Kulttuuriperintökasvatus identiteetin ja kotoutumisen tukena – Kulttuuriperintökasvatuksen kehittämishanke 2011- 2013. Suomen kulttuuriperintökasvatuksen seura Ry. Saatavissa: <http://kulttuuriperintokasvatus-fi-bin.directo.fi/@Bin/9aa718c189a88f669262284912325752/1383725512/application/pdf/155157/KULTTUURIPERINT%C3%96KASVATUS%20IDENTITEETIN%20JA%20KOTOUTTAMISEN%20TUKENA%20-%20selvitys-%20ja%20kartoitusvaihe%202011.pdf> [viitattu 6.11.2013].

Siitonen, J. 1999. Voimaantumisteorian perusteiden hahmotelma. Teoksessa: Mattila, H. 2008. Voimaantumisen ydin - Sosiaali- ja terveysalalla toimivien ihmisten mahdollisuuksia voimaantua työssään. Kuopion Yliopisto. Saatavissa: <http://www.uku.fi/vaitokset/2008/isbn978-951-27-0810-9.pdf> [viitattu 5.5.2012].

Siitonen J & Robinson H. 2001. Pohdintaa voimaantumisesta. Teoksessa: Mattila, H. 2008. Voimaantumisen ydin - Sosiaali- ja terveysalalla toimivien ihmisten mahdollisuuksia voimaantua työssään. Kuopion Yliopisto. Saatavissa: <http://www.uku.fi/vaitokset/2008/isbn978-951-27-0810-9.pdf> [viitattu 5.5.2012]

Vilka, H. 2005. Tutki ja kehitä. Helsinki: Tammi.

Teemarunko

1. Taustatiedot
 - a) Ikä
 - b) Sukupuoli
 - c) Työttömyyden kesto

2. Terveys
 - a) Koettu terveys ja hyvinvointi
 - b) Elämäntavat ja riskitekijät
 - c) Itsestään huolehtiminen
 - d) Arjen hallinta

3. Sosiaaliset suhteet
 - a) Suhteet lähipiiriin
 - b) Lähipiirin suhtautuminen tukityöllistymisjaksoon
 - c) Tukiverkosto
 - d) Kokemukset syrjinnästä ja asenteista
 - e) Osallisuuden merkitys
 - f) Työllistymisjakson ja työyhteisön vaikutukset ihmissuhteisiin

4. Suhtautuminen yhteiskuntaan
 - a) Asenne yhteiskuntaa kohtaan
 - b) Toimeentulon merkitys
 - c) Elinolot

5. Työelämä
 - a) Asema työelämässä
 - b) Tukityöpaikan merkitys
 - c) Tukityöllistämisjaksolla opitut työelämätaidot
 - d) Tukityöllistämisen vaikutus mahdollisuuksiin
 - e) Muut vaihtoehdot työllistymiselle kuin tukityöllistyminen?
 - f) Tavoitteet työelämässä
 - g) Työntekoon motivoivat asiat

6. Tulevaisuussuuntautuneisuus
 - a) Omat vahvuudet, heikkoudet ja kehitystarpeet
 - b) Uudet voimavarat ja onnistumisen kokemukset
 - c) Tulevaisuuden odotukset

Muuttujataulukko

Tutkimusongelmat	Teoreettinen tarkastelu	Teema-alueen numero
Miten tukityöllistäminen on vaikuttanut pitkäaikaistyöttömien terveyteen ja elämänlaatuun?	Elämänlaatu s. 14–20	2 a-e,
Miten tukityöllistäminen on vaikuttanut sosiaalisiin suhteisiin?	Sosiaaliset suhteet ja osallisuus s. 18–19 Sosiaalisen kanssakäymisen merkitys voimaantumiselle s.13–14	3 e-f, 5 a, 6 c 3 a-f
Miten tukityöllistetyn suhtautuminen yhteiskuntaan ja elinoloihin on muuttunut?	Arvot, asenteet ja suhtautuminen yhteiskuntaan s. 19–20	4 a-c
Mitä tukityöllistymisjakso on merkinnyt tukityöllistetyn työelämälle ja tulevaisuussuuntautuneisuudelle?	Työllistymisen esteet s.7-8 Välityömarkkinat ja tukityöllistäminen s.8-9 Työelämätaidot s.9	5 a-g, 6 a-c

Saatekirje

Hei!

Olen sairaanhoidonopiskelija Noora Kymenlaakson ammattikorkeakoulusta ja teen Kotkan korttelikodille opinnäytetyötä. Työni tarkoituksena on kerätä kokemuksianne tukityöllistymisestä **haastatteluilla**. Opinnäytetyöni aihe on ”Tukityöllistettyjen kokemuksia elämänlaadun muutoksista ja voimaantumisesta tukityöllistymisjakson aikana”.

Haastatteluihin osallistuminen on vapaaehtoista. **Haluaisin Sinun kertovan minkälaisia voimavaroja tukityöllistyminen on sinulle antanut työelämän kannalta ja miten tukityöllistyminen on vaikuttanut elämänlaatuusi. Kokemuksesi tukityöllistymisestä ovat tärkeitä sekä minulle että Korttelikodille.** Haastatteluista saatujen tulosten avulla Kotkan korttelikotiyhdistys ry voi kehittää toimintaansa.

Kotkan korttelikotiyhdistys ry on myöntänyt minulle tutkimusluvan. Haastattelut pidetään Kotkan korttelikotiyhdistyksen tiloissa ja ne kestävät noin puoli tuntia - tunnin. Nauhoitan haastattelut, ja myöhemmin kirjoitan haastattelumateriaalin puhtaaksi. Kun tarvittavat tiedot on saatu nauhoitettu ja kirjoitettu tieto hävitetään asianmukaisesti.

- ❖ **Kaikki haastattelumateriaali ovat salassa pidettävää, eikä niitä käsittele kukaan muu kuin minä.**
- ❖ **Haastateltavan nimi ja tunnistetiedot eivät tule julki missään vaiheessa.**

Mikäli olet halukas osallistumaan tutkimukseen, ilmoittaudu vastaavalle ohjaajallesi tai ota yhteyttä minuun:

noora.aro@student.kyamk.fi

KIITOS! 😊

Tutkimustaulukko

Tutkimukset tekijät ja nimi	Tutkimuksen tarkoitus	Aineisto, tutkimusmenetelmä ja analyysi	Keskeiset tulokset
Hakkarainen, T., Londén, P., Luhtanen, M., Perälähti, A., Silta-niemi, A. & Särkelä, R. 2011. Kansalaisbarometri 2011.	Tarkoituksena oli kerätä ja tuoda julki tietoa suomalaisten näkemyksiä siitä kuinka yhteiskunnan tulisi kehittyä sosiaali- ja terveystaloudellisissa asioissa. Tutkimus myös kartoitti suomalaisten hyvinvoinnin tilaa ja hyvinvoinnin palvelujärjestelmää.	Aineisto muodostui postikyselynä kerätystä aineistosta. Kysely lähetettiin 8882 henkilölle, joista 3614 (41 %) vastasi. Postikyselyitä lähetettiin sekä uusille vastaajille, sekä luvan antaneille aikaisempaan kansalaisbarometriin osallistuneille. Tutkimusmenetelmä oli kvantitatiivinen. Aineiston analyysissä, käsittelyssä ja taustatarkasteluissa on käytetty monimuuttujamenetelmiä. Kvantitatiivisen aineiston lisäksi on käytetty kyselyn avoimien kysymysten pohjalta muodostunutta laadullista aineistoa.	Suurin osa suomalaisista voi hyvin, yli puolella miljoonalla hyvinvoinnissa vakavia ongelmia. Työlliset, hyvätuloiset ja koulutetut kokivat hyvinvointinsa paremmaksi useammin kuin muut. Huono terveys oli yleisistä pienituloisten ja työttömien joukossa. Huono-osaisuuden kokemus koskettaa 50 000 suomalaista. Julkisia palveluita pidetään tärkeänä ja hyvinvointia tukevana, mutta niiden saatavuudessa on ongelmia.
Hietala, K. 2005. Työpoliittinen tutkimus: Työllistämistukien käyttöyrityksissä ja kunnissa.	Käsitellä tukityöllistämistä yritysten ja kuntien näkökulmasta. Arvioida ja parantaa tukien vaikuttavuutta ja työllistävyyttä. Eritellä tukien käytönmahdollisuuksia ja rooli työvoimavarojen niukentuessa.	Yritysten ja kuntien edustajien puhelinhaastattelu. Haastateltavia yrityksiä oli 103 ja kuntien edustajia 11. Haastattelut on analysoitu laadullisesti.	88 % tukia saaneista yrityksistä ja 71 % tukia -ei-saaneista yrityksistä on sitä mieltä, että tuet auttavat työttömiä työpaikan hankkimisessa. Haastattelujen myötä todettiin, että jatkokyöllistymistä tulisi kehittää siten, että jatkokyöllistyminen olisi varmempaa. Tukityöllistettyjen tuottavuus on työsuhteen alkaessa 55 % normaaliin verrattuna ja tukityöllistämisen

			suhteen loppuessa 74 %.
Hämäläinen, K. & Tuomala, J. 2006. Työvoimapolitiittinen tutkimus: Työvoimapolitiittisten toimenpiteiden vaikutusten arviointi.	Työttömyyden erivaiheissa aloitettujen työvoimapolitiittisten toimenpiteiden vaikutuksen arviointi.	Tutkimuksen aineisto perustuu työntekijä- ja työnantajarekistereihin. Aineisto kattaa 16- 70- vuotiaat vuosina 1988-2002 Suomessa asuneet, joita oli noin 4 milj. Tutkimuksessa käytettiin Diamondin ja Sekhonin kaltaistamismenetelmää.	Työllisyyden kannalta tehokkaita työvoimapolitiittisia toimenpiteitä ovat oppisopimuskoulutus ja tukityöllistäminen yksityisellä sektorilla. Valmentava työvoimakoulutus ja julkisen puolen tukityöllistäminen tehotonta. Yksityisen sektorin tukityöllistäminen paransi merkittävästi avoimille työmarkkinoille pääsyä.
Lillqvist, E. 2010. Työtön suomalaisessa diskurssissa: Korpusavusteinen tutkimus työttömiä koskevista puhetoivoista. Pro gradu- tutkielma.	Tutkimuksen tavoitteena on arvioida, minkälaisia mielikuvia työttömistä muodostuu viranomaisien, kansalaisten ja työttömien kirjoituksista.	Tutkimuksen teoreettisena viitekehyksenä on diskurssi-analyysi, jonka perusoletuksena on, että kieli heijastaa ja muodostaa yhteiskunnallisia suhteita. Analyysimenetelmät on käytetty sekä kvalitatiivisia että kvantitatiivisia menetelmiä. Aineistona on 100 000 sanan kokoelma, joka sisältää mielipidekirjoituksia, blogeja ja blogikommentteja, TE - toimiston ja Kelan esitetekstejä sekä lakitekstejä.	Sekä kansalaisten että viranomaisten mielestä työttömyys on työttömän syytä. Viranomaiset odottavat työttömiltä aktiivisuutta ja tottelevaisuutta, mikä saattaa selittää työttömien työhaluttomuutta. Kansalaiset kokivat työttömät muiden eläteiksi. Positiivisia näkemyksiä ei juuri ollut. Työttömiä puolustavat kielsivät joitain työttömiin kohdistuvia negatiivisia väittämiä.
Mattila, H. 2008. Voimaantumisen ydin – Sosiaalija- ja terveysalalla toimivien ihmisten mahdollisuuksia voimaantua työssään. Väitöskirja.	Tarkoituksena on syventää ymmärrystä suomalaisten sosiaali- ja terveysalalla toimivien ihmisten kokemista mahdollisuuksista voimaantua työssään.	Aineiston muodostavat 581 reflektiokertomusta, joiden työstäminen ja tulkinta tapahtui kolmessa eri vaiheessa.	Kun ihmisen elämä ymmärretään itseksi, täydeksi, eheäksi tai pyhäksi tulemisen draamana, se voi tämän tutkimuksen perusteella sosiaali- ja terveysalalla toimiville ihmisille olla työssä tragediaa, tragikomediana tai kehitystarina. Täydeksi tulemisesta voidaan yrittää antamalla kaikkensa ja tavoittelemalla vain täydellistä suoritusta, mikä voi johtaa

			uupumukseen. Kun tuntee, ettei hallitse työssään kaikkea vaadittavaa tuloksena on henkilökohtaisten voimavarojen väheneminen. Ymmärrys elämän jatkuvasta muutoksesta auttaa näkemään oman keskeneräisyytensä kannustavana.
Moisio, P., Karvonen, S & Vaarama, M 2010. Suomalaisen hyvinvointi 2010. Terveyden- ja hyvinvoinnin laitos.	Tuottaa ajankohtaista tietoa suomalaisten hyvinvoinnista, hyvinvointieroista, sosiaali- ja terveyspalvelujen käytöstä ja palvelujen tarpeesta. Luoda jatkoa määrävuosin toteutetulle Suomalaisen hyvinvointi- tutkimussarjalle.	Tutkimukseen sisältyy 14 tutkimusartikkeliä ja kaksi ajantietoartikkeliä. Artikkelit perustuvat vuonna 2009 tehtyyn Hyvinvointi ja palvelut-kyselyyn tuloksiin. Tulokset kerättiin puhelin- ja käyntihaastatteluina, postikyselyinä ja rekisteriaineistoa hyödyntäen. Puhelinhaastattelujen vastausosuus oli 80 %, postikyselyn 47% ja käyntihaastattelujen 81%	Suomalaisten terveys ja hyvinvointi ovat jatkaneet myönteistä kehitystä. Sosioekonomiseen asemaan liittyvä eriarvoisuus hyvinvoinnin ja terveyden kannalta on lisääntynyt. WHO:n elämän laatua kuvaava mittaria käyttäen havaittiin, että elämänlaatu vaihtelee elämänkulun ja elämäntilanteiden mukaan. Suurimmat heikon elämänlaadun riskitekijät ovat työkyvyttömyyseläkkeellä oleminen, työttömyys, toimeentulotuen asiakkuus ja alhainen koulutus.
Myllyniemi, S. 2007. Perusarvot puntarissa – Nuorisobarometri 2007. Nuorisoasiain neuvottelukunta.	Nuorten arvo- ja asenneilmaston seuranta. Ajankohtaisten asioiden esiin nostaminen.	Tutkimus toteutettiin puhelinhaastatteluina 15-29-vuotiaille keuhällä 2007. Haastatteluun osallistui 1903 nuorta, joista 103 oli ruotsinkielisiä.	Mielipiteet hyvinvoinnista ja suhtautumisesta yhteiskuntaan. Suhtautuminen koulutukseen, työhön, asumiseen ja tulevaisuuteen, sosiaaliseen elämään sekä tyytyväisyys elämän eri osa-alueisiin.
Saikka, P. 2009. Työterveyspalvelu työllistymisen tukena. Pitkäaikaistyöttömien terveystarkastukset ja –palvelut siirtymätyömarkkinoilla. Terveyden- ja hyvin-	Pitkäaikaistyöttömien terveydenhuollon kehittämishankkeeseen liittyvän tutkimuksen tavoitteena oli kartoittaa pitkäaikaistyöttömien terveystarkastusten ja -	Valtakunnallinen kysely, asiakkaiden kuukausiseuranta, asiakashaastattelut ja asiakascasekuvaukset. Terveystarkastukset 2700 pitkäaikaistyöttömälle olivat	Kunnissa on toteutettu jo melko paljon pitkäaikaistyöttömien terveystarkastuksia ja lisätty yhteistyötä työ- ja elinkeinohallinnon, sosiaalitoimen ja perusterveydenhuollon kanssa. Tutkimuksen mukaan haasteena on

voinninlaitos.	<p>palveluiden tilaa, arvioida ja kuvata asiakaskuntaa, asiakas palautetta ja kehiteltyjä terveystalvumalleja. Tavoitteena oli myös arvioida terveystalvumallejen osuuden lisäämistä aktivoivissa ja työllistävissä prosesseissa.</p>	<p>aineistonkeruu vaiheissa kiintopisteenä. Yhteensä tutkimukseen osallistui 3700 asiakasta. Laadullinen aineisto käsiteltiin ryhmittelemällä sekä luokittamalla aineistoa teemoittain. Kehitetyt palvelumalleja on vertailtu ja jäsenneily. Tilastollista materiaalia on käsitelty Excel ja SPSS-ohjelmilla.</p>	<p>toiminnan jatkuuus ja pysyvä liittäminen kuntien palvelurakenteeseen.</p> <p>Hankkeessa tavoitettiin oikea kohderyhmä ja terveyden riskitekijöitä pystyttiin kartoittamaan. Kohderyhmä koki terveystalvumallejen merkitykselliseksi. Terveystalvumallejen puolelta tuleva motivointi terveydestä huolehtimiseen ja palveluiden käyttöön arvioitiin tulosten perusteella tärkeäksi. Arvioinnin perusteella suositellaan työttömien työterveystalvumallejuurruttamista osaksi kuntien terveystalvumalleja.</p>
----------------	---	---	---